

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III ÉVFOLYAM 43. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 OKTÓBER 23.
5708 MARCHESVÁN 9.

Mit tett a bolgár nép...

Köszöntjük a demokratikus Bulgáriának a magyar fővárosba érkezett kiküldötteit!

Köszöntjük a demokratikus Bulgária demokratikus érzelű népének megbízottait és rajtuk keresztül az egész bolgár népet!

A világ demokratikus közvéleménye tisztelettel és becsüléssel tekint a bolgár népre, amely a fasiszta elnyomás esztendőiben és a német megszállás poklában is hű maradt a felebaráti szeretet és az emberség nagy eszményeihez!

Ignazio Silone, a nagy olasz szocialista író mondotta a Pen-Klubok zürichi kongresszusán, hogy a fasiszta idején semmi sem illusztrálta annyira az egyes népek antifasiszta beállítottságát, mint az a körülmény: miképp bántak a zsidókkal?

Valóban: a „zsidókérdés” volt a fasiszta korszakban az emberség „próbaköve.”

Nos, a bolgár nép, amelynek képviselői most körünkben időznek, jól állta ki a próbát. Tiszta és töretlen próbakövek bizonyult.

A bolgár nép bebizonyította, hogy egy kis ország is tanúságot tehetett nagy lelkiről és nagyszerű szívről.

A bolgár nép megmutatta Ország-világ előtt, hogy —

hiába nyomták el szuronnyal a demokráciát és hiába teték urrá a terrort — a demokrácia a legsötétebb időkben is világított a szívekben.

Bulgária úgy érte meg a felszabadulást és úgy köszönthette a szabadságát végleg meghozó szovjet csapatokat, hogy szinte minden zsidó lakosát megmentette.

1943 május 24-én, amikor híre kelt a bulgáriai zsidók első csoportja deportálásának, Szófia népe kitódult az utcákra és filoszemita tüntetést rendezett.

Tízezer és tízezer munkás és polgár tüntetett az utcákon és tereken, harsányan harsogva, hogy nem tűri a deportálásokat.

Az újságírók szövetsége rendkívüli közgyűlést hívott egybe és egyhangulag tiltakozott a zsidó embermentvérek elhurcolása ellen.

Az egyetemeken a tanárok és diákok közös gyűlései protestáltak a németek embertelen tervei ellen.

A mérnökök, a művészek, a szakszervezetek: mind-mind csatlakoztak a tüntetéshez. Egész Szófia egyetlen hatalmas tüntetéssé változott. Minden munka megállt. Minden üzlet bezárt. Mindenki úgy érezte: nincs és nem lehet fontosabb feladat, mint meg-

állítani az utolsó pillanatban a németek gonosz cselekedetét.

A Szent Szinódus rendeltére az áliamegyház összes templomaiban prédikációk hangzottak el a zsidóság ellen tervezett merényletről.

És mi történt? A bolgár főváros népének nagyszerű demonstrációja — pedig fegyvertelen emberek tüntettek! — erősebbnek bizonyult a német tankoknál és szuronynoknál!

A németek, amikor látták, hogy a bolgár nép nem segít nekik, sőt, elítéli gonoszágukat, abbahagyták az akciót és — az első 500 zsidón kívül — többé senkit sem deportáltak.

A bolgár kormány vidékre „internálta” a zsidókat, akik a voltaképp formai jellegű internálásuk során a legjobb ellátást és a legrendesebb bánásmódot kapták.

Ahol egy-egy németbarát bolgár ör durván bánt a zsidókkal, ott a partizánok csakhamar rendet csináltak és az ilyen öröket egyszerűen agyonlőtték.

A bolgár zsidóság vezetői boldogan mondhatták a felszabadulás után közzétett jelentésükben:

„A Bulgáriai Zsidók Központi Konzisztórium a meg-

elégedéssel közölheti a világ zsidóságával, hogy Bulgáriában, a kezdetben elhurcolt néhány száz zsidó kivételével, egyetlen zsidó sem pusztult el a náciüldözések következtében. Csak azok haltak hősi halált, akik mint partizánok estek el. A zsidók száma Bulgáriában a megszállás alatt nem csökkent, hanem ellenkezőleg emelkedett.”

A bolgár zsidóság vezetőinek nagyszabású jelentése ezzel a szavakkal végződik:

„A bolgár nép elszánt ellenállása megmentette a bulgáriai zsidóságot attól a sorstól, amelybe Románia, Magyarország, Szlovákia, Franciaország és más államok fasiszta kormányai juttatták.”

Igen, hogy Bulgária zsidósága megmenekült: az egy kis nép nagy érdeme.

Az egész világ demokratikus közvéleménye és természetesen az egész világ zsidósága hálával tekint a bolgár nép felé!

S a demokratikus magyarsággal együtt, a demokráciáért lelkesedő és a demokráciát szolgáló magyar zsidóság is hálával, tisztelettel és becsüléssel köszönti a demokratikus bolgár nép Budapestre érkezett kiküldötteit!

Ára 1 forint

Glosszák a hétről

MINDENBŐL ÜZLETET csináltak a dicsteljes náci főemberek! Még a halálgyárakból is!

Mint a Szabadság egyik riportjából megtudjuk: a litzmansstadti koncentrációs táborban elpusztított zsidók ruhái komoly jövedelmet hoztak Göring és Himmler uraknak!

Göring és Himmler urak ugyanis nem voltak restek és — mivel a pénznek nincsen szaga! — a Deutsche Warenhaus A. G.-től szép összegeket vágtak zsebre az elgázolt, vagy tarkónlőtt zsidókról leráncigált kabátok, ruhák, nadrágok után!

Litzmannstadtban és a hozzátartozó Treblinkában körülbelül félmillió zsidó férfit és nőt végeztek ki. Göring és Himmler e félmillió zsidó „megkopsztásáért” igen jelentős összegeket vett fel.

Nincs meg minden csekk, vagy másféle átutalási jegyzék. Lehet, hogy néha közvetlenül kerültek az obuhosok a halálprofitörök markáiba. De az is elég, amiről eredeti csekkek maradtak az utókor számára! Az is eleget beszél, hogy Hermann Wilhelm Göring, a pocakos vezértábornok, légi főparancsnok, légügyi miniszter, porosz miniszterelnök, főerdőmester és sok egyéb cím, rang, tisztség viselője a 45.225. számú csekken 49.500.000 márkát kapott a halálbaküldött zsidók holmijaiért!

★

A DOROSICSI HALÁL-KÓRHÁZ egyik főprébékje, a hírhedt Réz Miklós, megszökött a miskolci törvényszék fogházából.

Nincs olyan hét, hogy ne szökne meg egy zsidópusztító csendőr, keretlegény, vagy SS tag!

Bezzeg a dorosicsi kórházból senkisé meg szököhetett meg a halál éjszakáján!

Ott gondoskodtak arról, hogy minden ártatlan ember elpusztuljon! Ha lehet, tűzhallal! Ha onnan kiszalad, golyószóróval!

Nem kívánunk többet és kevesebbet, csak annyit, hogy a dorosicsi tömeggyilkosokra ugyanannyi vigyázzanak, mint ahogy ők vigyáztak az elpusztítandó ártatlanok tömegeire!

★

DR. WALTER GROSS, aki most előkerült és már a Markó-utcában „hűsül”, régi ismerősünk. Van, aki személyesen ismeri. Van, aki csak írásból tud létezéséről.

Dr. Walter Gross ugyanis tízezrek és százezrek sorsában döntött. Ő volt Auschwitzban dr. Mengele helyettese. Szinte naponta volt egy-egy olyan transzport, amelynek terheit ő irányította jobbra, vagy balra. Gázkamrába, vagy kényszermunkára.

Mengele, azt hisszük, elég rosszlelkű volt. Ez a Torquemadát is „lefőző”, emberbőrbe bujtatott ördög a kegyetlenség maximumát jelképezte sokak előtt.

Nos, dr. Walter Gross még a főnökén is túltett! Ő még dr. Mengelénél is szadistábban bánt az emberekkel!

Előfordult, hogy még dr. Mengele is megsokalta dr. Walter Gross halálbaküldéseit.

Egy alkalommal, amikor a helyettes szemrehányás nélkül expedált a gázkamrába 186 gyereket, a főnök kivett közülük 57-et. Ezeknek egyike most felismerte a gonosztevőt és szemébe mondta bűneit.

Dr. Walter Gross most nem olyan nagy legény!

Tagad. Tagad. És tagad. De minden hiába! Bár tízezer és százszor tanu nem jöhet a népügyészségre, mert elégett, van még annyi élő, amennyi az igazságtévesztés szükséges!

★

MOST MÁR ÉRTJÜK, hogy miért van Ausztriában olyan nagy náci-közhangulat és antiszemitizmus!

Egyszerű a magyarázat! Olvassuk, hogy a Szövetéséges Ellenőrző Tanács tiltakozott Figl kancellárnál a náciellenesség lassúsága miatt.

1947 július 1-én még mindig 47.373 náci volt állami szolgálatban. Különösen a tanítók között akadt sok horogkeresztos.

Miért terjedjen a demokratikus szellem olyan országban, ahol a demokrácia közigazgatását nagyrészt náci végzik és a demokrácia iskoláiban náci tanítanak!

★

HATBORZONGATÓ OL-VASMÁNY az a vallomás, amelyet Ottó Ohlendorf SS-generális tett a keleti kivégzésekről a múlt héten a

nürnbergi katonai törvényszék előtt.

Oly perfidül és annyira cinikusan védekezett, hogy — mint a Világosság-ban olvassuk —, a tárgyalóterem közönsége lüktetni kezdett.

Mit mondott az a tömeggyilkos? Mivel védekezett 1 millió ártatlan ember megölésének elrendelője?

Azzal védekezett, hogy „emberi módon” járt el. Olyanokat mondott, hogy az ő parancsnoksága alatt csak „humánus kivégzések” történtek.

Amikor az elnök megkérdezte Ohlendorf SS-generálislól, hogy mit nevez „humánus kivégzés”-nek, az emberbőrbe bujt fenevad így felelt:

— Mindig azt mondtuk a zsidóknak, hogy nem lesz semmi baj, csak más helyre visszük őket. Azután utnak indítottam a zsidókat, de valahol egy árok mellett megállt a menet. A zsidók parancsot kaptak, hogy tegyék le a munkához a ruháikat. És egy perccel a ruhák levétele után már megszólalt a gépfegyver és végük volt. Külön szigorú utasítást adtam tisztjeimnek, hogy olyan esetekben, amikor az áldozatok közül egyik-másik életben marad, adják meg a kegyelemdőfést.

Ohlendorf SS generális — a kereszkérdések tüzeiben és különböző jegyzőkönyvek felolvasása után — elismerte, hogy még a kivégző-osztagok egyes tagjai is szenvedtek lelkiileg a tömeggyilkosságok közepette, hiszen sok esetben a lövések a csigolyán fétrecsuszak és újabb és újabb „kegyelemdőféseket” kellett adni.

De Ohlendorfnak mindez „emberi” és „humánus”!

Hogy is érezhetné az „emberi” olhasvalaki, aki minden, csak nem ember!

★

VLASSZOV-KOZÁKOKAT enged be Argentína Lichtensteinből.

Ugye, tudják, olvasóim, hogy kik azok a Vlasszov-kozákok?

Bemutatjuk őket, ha esetleg nem tudnák. A Vlasszov-kozákok a németek oldalán harcoltak a Szovjetunió ellen és a fasizmus győzelméért. Egyszerűen: fasisták!

Az antiszemitizmus terén is „hősök”-nek bizonyultak. Ahány pogrom csak volt a keleti vidékeken, lehetőleg mindenben résztvettek.

Lichtenstein nem adta ki

ezeket a háborús bűnösöket, akik pedig megérdemelték volna, hogy a Szovjetunió illetékes bírái előtt felcéljenek hazaárulásukért és tömeggyilkosságaikért.

Most Argentínába mehetnek a Vlasszov-kozákok. Őket könnyedén bebocsátják. Számukra mindenütt van hely.

Fürszo világban élünk! A hontalan zsidók fogolytáborokban szüldődhetnek! A Vlasszov-kozákokat mezőgazdasági telepek várják Argentínában!

A Vlasszov-legények, az Anders-brigantik és a Mihajlovics-pribékek előtt nyitva áll a világ! De a becsületes zsidók minduntalan becsükkolt ajtókba ütköznek!

BÉKÉSCSABAI KONGR. ISRAELITA HITKOZSÉG

Tervpályázati hirdetmény

A BÉKÉSCSABAI KONGR. ISRAELITA HITKOZSÉG nyilvános ezzel pályázatot hirdet a fasiszta rendszer áldozatainak emlékére a helyi kongr. izr. temetőben megünnependő emlékmű tervezésére.

I. díj 2.000.— Ft.
II. díj 1.000.— Ft.
III. díj 500.— Ft.

Megbízás esetén a megítélt díjat a Hitközség a tervezési díjszámbékban előírt összegre egészíti ki.

A beküldendő pályaművekről az emlékmű-bizottság dönt. A bizottság művészi és kivitelezési szempontból meg nem felelő tervek esetén a díjak odaítélését felülbiztosítja és újabb pályázatot ír ki.

A Hitközség fenntartja magának a jogot, hogy a díjazott tervek közül szabadon válassza meg a kivitelezést kerülről.

Részletes pályázati feltételek díjmentesen küld meg a hitközség irodáján (Békéscsaba Kongr. Izr. Hiv. Község, Lánár-utca 6.).

A pályázatok beküldési határideje: 1947 november 30.
Békéscsaba, 1947 október hó 16-án.

Spitzer Ernőné

szül. Glöck Gertrud, vett zombori rabbi felesége 1945 elején, miskolci háttérrel együtt a Skatthol körüli táborokban volt. Körünk mindenképp akarja, hogy a Magyarországi Izraeliták Országos Irodáján, VII., Síp-utca 12. II. em. 29. értesítse.

Butor
vétel, eladás
legelőnyösebben
GLÜCK-nél
Teréz-körút 23. Rákóczi-ut 61.
Részletre is

KI TUD RÓLA?

Dr. Mautner Elemér

devecseri ügyvéd, 1944 áprilisban a csörgői táborba, innen Sátoraljaújhelybe vitték, május 8-án állítólag Auschwitzba deportálták. Bármely adatot hála, lános vesz, költséget térít: dr. Lányi Oszkár, Bpest, V. Katona József-utca 10. Telefon: 125—140.

Van-e antiszemitizmus Svédországban?

Irtá: GERVAI SÁNDOR

Stockholm, október.

Svédországban antiszemita-k vannak, de antiszemitizmus nincs. S ez igen lényeges és fontos különbség, mert azt bizonyítja, hogy az antiszemitizmus nem a svéd népek lélek megnyilatkozása és alkotóeleme, hanem importcikk, mert ezek a „svéd” antiszemita-k nem a Mäler-tó partján látták meg a napvilágot, diákkorukban nem a grippholmi királyi vár ereklői keltették fel bennük a nemzeti érzést, soha nem tudták merre van Solsidan s a Skansen romantikájáról sem hallottak, hanem valahol a balti országokban üzték kisdéd fasisztá-játékaikat, vagy nürnbergi kiskocsmákban sörözgettek jobb ügyhöz méltó lelkesedéssel s hősiességük, vitézségük nyomait Európa zsidó utcáinak földult házai őrzik. Ezek a közönséges gyilkosok és rablók, akiknek már régen az akasztófán lenne a méltó helyük, most mint „politikai menekültek és emigránsok”, — nem tudom, hogy milyen jogon illeti meg ez a rang a tempógyújtogatókat, gyermekgyilkosokat és asszonygyalázókat, mely valaha Kossuth Lajost, Viktor Hugót, Heinet, Marxtot illette meg! — élük világukat a semleges Svédországban. A lett, litván, észt, finn fasizmus vezetői és zsoldosai, az SS és SA tisztjei nem jöttek üres kézzel. A leggyilkolt zsidók vagyonából bőven telik nekik megfizetni a legdrágább stockholmi lakásokat. A svéd munkásnak gond a lakás Stockholmban, mert a fasiszta sáskajárás megszállta a lakásokat. De a

vékonypénzü kisfasisztákban sem telik nagy öröme a svéd dolgozóknak: ezek gyárakban, üzemekben dolgoznak. Ha valaki szereti a rendkívüli látványosságot, az kedvére gyönyörködhet abban a képben, ahogyan a svéd munkahelyeken deportáltak és deportáltak, üldöztek és üldözöttek, hőhérok és áldozataik egymás mellett komoran dolgoznak. A zsidó azért dühös, mert még itt is kinzójával kell együtt lennie, a német meg azért, mert látnia kell napról-napra, hogy a svéd dolgozó hogyan barátkozik a zsidó munkással. Igen, a svéd és a zsidó dolgozót egyesíti Marx szocializmusa, de nem így az „emigráns” fasisztát, aki nem hajlandó belépni a svéd munkásság gazdasági érdekvédelmi szervezeteibe, politikai pártjaiba: hanem sztrájktró és a reakció mindenre kapható zsoldosa. Rendkívül feszült a hangulat a svéd munkásság és az „emigráns” fasiszták között. Nem lehet kétséges, hogy az igazság a svéd munkásság oldalán van.

De mivel egyensúlyozzák ki ezt az igazságot a beözönlött fasiszták? A hazai módszerrel: antiszenitizmussal. Tíz-szer annyi fasiszta érkezett Svédországba, mint zsidó, de ügyes propagandájuk eredményeképpen már itt is, ott is számolgatni kezdik, tulajdonképpen hány zsidó is él Svédországban s ahhoz képest, hogy „rongyokban, kiéhezetten érkeztek ide a német gyűjtőtáborokból,” nem élnek-e túl jól? Az „emigráns” fasiszták hamar megtalálták a svéd munkatársakat is. Nem nagy a számuk,

nem is jelentős emberek, de mi már nagyon jól tudjuk, hogy Szálasi sem volt lángelme, a cimborái még kevésbé, de azért rabolni és gyilkolni tudtak. Ezért nem szabad lebecsülni Einar Aberg veszélyes buzgólkodását sem, aki a bíróság előtt elegánsan jelent meg s felháborítóan pimasz hangon jelentette ki, hogy a zsidókra vonatkozó adatokat a leg-hitelesebb helyről, a „Stürmer”-ből és Alfréd Rosenberg írásaiból szedegette össze, így tehát azok valódiságához kétség sem férhet.

A svéd bírók elolvasták Einar Aberg antiszemita röpiratait s arra a véleményre jutottak, hogy aki ezeket az értekezéseket papírra vetette, az ön- és közveszélyes örült. S valóban, Einar Aberg ma az örültek házában csücsül s komoly idegrovosok tanulmányozzák gondolatmenetét és eszeveszett gyűlölködési hajlamát. A Svéd Kommunista Párt azonban nem tekint egyszerű klektani ügynek Einar Aberg szereplését. A képviselőházban felszólaltak ebben az ügyben s nagyon helyesen, rámutattak azokra a fasiszta szándékokra és mesterkedésekre, amelyek Einar Aberg antiszemita propagandája mögött támadásra készen állanak. A Svéd Kommunista Párt követeli, éppen ezekből az esetekből kifolyóan, a faji, nemzet és felekezet ellenes izgatás megbüntetését szabályozó rendelet törvénybeiktatását.

Ez nálunk lehetetlen — mondják egyes tulzottan optimista asszimilánsok s elismétlik mindazt, amit ez előtt tizenöt évvel mondtak a Dunaparton három éve kivégzett pesti zsidók tizezei is.

Nem ilyen nyugodtak azonban a csak néhány éve bevándorolt zsidók, akik azt

vallják, ami lehetséges volt egész Európában s talajt talál ma, még Amerika bizonyos rétegeiben is, az a siker reményében kísérletezhetik Svédországban is. S egyáltalában nem közömbös, hogy az iskolában a svéd gyerekek annak a Zelma Lagerlöfnek a szellemét szívják-e magukba, akinek legjobb barát-nője a zsidó Sophie Elkan volt, aki a Nobel-díj átvételekor tartott beszédében a zsidó Georg Brandesnek mondott köszönetet, amiért megnyitotta előtte a világ-irodalomba vezető utat és hálásan emlékezett meg a zsidó Bonniersről, aki anyagi-lag támogatta őt, vagy Einar Aberg zsidók ellen irt hazug és aljas meséit, verejtékesen kiagyalt történeteit olvassák. Éppen ezért a Zsidó Világkongresszus stockholmi vezetői: Hilel Storch és Akim Szpivák erőlyes memorandumot nyújtottak át Erlander svéd államminiszternek, amelyben követelik az antiszemita propaganda csirájában való elfojtását és annak kiderítését, kik pénzelik és támogatják ezt a hadjáratot?

Nem, Svédországban ma még nincs antiszemitizmus, de holnap már lehet. Ha a zsidó öngyűlölk nem tudnák, az antiszemitizmust végeredményben mégis csak az antiszemita csinálják, akik bárhová mennek, magukkal viszik az antiszemitizmusukat, amint ezt a Svédországban garázdálkodó „emigráns” fasiszták példája is bizonyítja. Kevés a svéd antiszemita? Könnyű ezen segíteni. Számuk növelésére megérkeztek a németek, akik szemérmetlenül visszaélnék a svédek jóindulatával és vendégszeretetével.

Szóval, „ki-ki maga mesteriségét folytatja”: a svédek dolgoznak, a német és balti „emigránsok” zsidóellenes propagandát folytatnak.

Elcserélt emlékek?

Írta: Antal Gábor

I.

Multkoriban voltam egy intézetben, ahol többek között olyan gyermekek élnek, akiknek szülei, hozzátartozói a deportálásban haltak el és maguk is megjárták Auschwitz poklát. Egy ma tizenkét éves fiú például az egyik SS. őrnagy perverz kezéből az őrnagy „hadsegédje” lett és a fiúcskának végig kellett nézni mindazt, amit a leutón perverzítés csak kigondolhat. Nem csoda hát, ha e gyermekek elményei túllépték azt a fizikai, szellemi és lelki kapacitást, amit egy gyermek elbírhát és elvesztették emlékezetüket, összezaruszták emlékeik. Ezeket a beteg gyermeklelküket — és ezt vegyük szószó szerint — versekkel gyógyítják. Ritmikus halandzsával kezdik, mely felbontja a kis lelkek nyomozó gáljait, utat enged a gondolatnak, a körülöttünk hullámzó élet visszatükröződé-
sének. Ahogy az egyik kiváló gyógy-pedagógus mondotta: „Értelmük, melyet először csak a ritmus hat át, lassankint felszívja a szavak értelmét is.” Ma ott tartunk, hogy e gyermekek reggeltől estig verseket írnak, kifejezik, kiírják, ki-
verselik magukból a katasztrófát.

Jelen voltam például, amikor a tanár felolvasta előtük a „Zöldebb a fű Mohácsnak mezején...” kezdetű költeményt, melyben arról van szó, hogy a fű persze, hogy zöldebb hiszen honfővér öntözte azt. Az osztály többi tagjai egykedvűen, sőt bizonyos vígkedő fölénytel hallgatták a verset, a mi gyerekeink azonban összeborzadtak és amikor a versről mindenkinek meg kellett írnia a véleményét, az egyik 13 éves kisfiú ezt írta:

„Anyukám és apukám jut eszembe, akiknek vére szintén valami mezőn öntöz. Az én vérem is azt fog öntözni?...”

— Hát még mindig dolgoznak ezek az emlékek? — kérdeztem halkán a tanártól.

— Igen — sugta vissza. — Az emlékeket el lehet halványítani, el lehet szublimálni is, de teljesen kivetni vagy elcsereélni soha.

II.

Ó, ha új emléket lehetne adni ezeknek a gyerekeknek, mint a mesebeli csavargónak, akit részegségében elvittek a herceg ágyába és amikor felébredt, s látta maga körül a sürgő-forgó szolgálókat, a szép-

széges herceggasszonyt, a fényt, a pompát, azt hitte, hogy mindig herceg volt, nem pedig nyomorult csavargó. De új emléket adni nem lehet, a ritmus és a gyógy-pedagógia csak kábultságukból ébresztheti fel őket, abból a passzivitásból, melyet kapacitásukat, teherbíróképességüket messze túlhaladó véres emlékeik okoztak bennük. A gyógy-pedagógia megmozgatja őket, hogy tegyék meg az első lépést az emberiség felé és megadja azt a külső formát — a szavaknak, a fogalmaknak, a tárgyakkal újra való felismerését —, melyre szükségük van. Az emberi tartalmai azonban maguknak kell megteremteniük, nincsen még olyan csodaszor, mely e gyerekek emlékeit egyszerűen elcsereélné.

— Hát mi a megoldás? — kérdeztem, miközben ezeken és ehhez hasonló gondolatokon mészároltam.

— Miután az emlékeket nem lehet elcsereélni — felelte a tanár — e gyerekeknek, akik ime most újra szellemi erők és képességeik birtokába kerültek, új élmények után kell nézniük, melyek erősebbek és mélyebbek a vérnek, a gyűlöletnek és a megaláztatásnak emlékéinél. Azt kérdezi, hogy mi lehet egy ilyen mély és erős új élmény? Én úgy vélem, hogy maga az alkotás, a megfeszített és lendületes alkotás...

III.

Az alkotás és az alkotás lehetőségéért való küzdelem azonban nemcsak e gyermekek lelkének és életének orvossága, hanem orvossága, egyedüli orvossága a felnőttek bajainak is. E sorok írója nem egy cikkel írt és előadást tartott már, melyben arra hívta fel a demokratikus magyar társadalmat, hogy hagyják gyászolni a gyászolókat, hagyják könnyezni azokat, akiknek okuk van a könnyezésre. „A magyar demokrácia erkölcsi kötelessége — irtam legutóbb is —, hogy legalább elnézze és szó nélkül eltűrje a fájdalomnak és könnynek azt a hőmpolygását, mely ezekből a szívekből szakadatlanul árad.” Ezt irtam, mert az a meggyőződésem, hogy a magyar demokráciának ez tényleg erkölcsi kötelessége, hogy a „fájdalom joga” a demokrácia morális alapjai közé tartozik.

De ennek ellenére, de mégis, testvéreimhez szólva azt kell

mondanom, hogy nem a gyász, nem a fájdalom és nem a könnyek zápora méltó az emberhez, nem az veti ki belőlük az embertelen emlékeket, hanem az alkotás. Többet és mélyebben szenvedtünk, mint azt ép erkölcsi és szellemi nővéru ember komoly megrázkódtatás nélkül elviselhette. Kell hát egy idő, míg magunkhoz térünk, míg a fájdalom

feloldódik bennünk és utat enged a gondolatnak, a tettnek, az életnek. Ez az idő azonban nem tarthat örökké. Nézzünk körül és csatlakozzunk az alkotó-dolgozó zsidó tömegekhez, akik ebben az országban, éppen úgy, mint Erec Jiszráel földjén a dolgozó emberek új, szebb házát építik s már munkájukban is hasonlíthatatlan boldogságot találnak...

Ilja Ehrenburg naplója az amerikai antiszemitizmusról

Ilja Ehrenburg viágerszerű nagy fellépésként Amerikában című naplójegyzetei érdekes feljegyzéseket tartalmaznak az Egyesült Államokban tapasztalható antiszemitizmusról.

„A háborúban — írja Ilja Ehrenburg — a hitleri fajelméletnek megfeszítésében Amerikának jelentékeny szerepe volt. De most, elől függetlenül, a fajelméletnek itt törvényes menete van. A legkülönbözőbb okiratokon, igazolványokon ott a rovat, a kérdés: milyen a fajtája, fehér-e, vagy színes? Ha valakinek színes a dédapja, úgy ez maga is színesnek számít és érvényesítési lehetőségei meglehetősen korlátozottak.

Az amerikai kormány egy alkalommal vendégül látott bennünket és én néhányszor nagyokat mosolyogtam magamban, mert eszembe jutott, vajjon mit csináltak volna a külügyminisztérium tisztviselői, akik bennünket állandóan kísértek, ha véletlenül Alexander Szergejevics Puskin is ide látogatott volna.”

A történelem ironiája

„Vendégül látott egy nashovi ügyvéd, aki arról akart meggyőzni, hogy van „alacsonyabb és magasabbrendű fajta”. Elismételte a Rosenberg és más Harmadik Birodalombeli „ideológusok” teóriáit. Azután megmutatta a fivére fényképét, aki a Rajnánál pusztult el.

— Keserű ironiája a történelemnek, hogy a fu re az ellen a teória ellen harcolva esett el, amelyet Ön védelméz.

Az ügyvéd a vállát rángatta: — Az én fivérem Amerikáért halt meg — felelte zavartan.”

Szálloda és emberi méltóság

„Amerikában az antiszemitizmus — népi jelenség. A legjobb amerikai ezt észre sem veszi. Náluk természetes dolog, hogy az egyik, vagy a másik munkaadó csak „árját” állít mun-

lába, vagy — hogy annak szállodák, ahová zsidót nem engednek be. Egy amerikai, miután szótáváttem előtte a dolgot, azt felelte:

— Mi van azon borzasztó, vagy fellépő? Itt a zsidó nem kap munkát az egyik helyen, elhelyezkedik másutt. Hogy nem engedik be egy szállodába? Talál másikat, ahol lakhat. Van nekünk szerencsére épp elég jó és kényelmes szállodánk.

Hogyan értesse meg az ember ilyen amerikaival, hogy ebben az esetben nemcsak jó szállodákról van szó, hanem az emberi méltóságról is?”

Papír és valóság

„A fajvédelmet New Yorkban nyútan — nem gyakorolják. De álcázottan, persze, virágozik. Tilos, például, kiírni azt, hogy „a Viktória-szállodában zsidót nem látnak el”. De szabad ezt: „A Viktória-szállodában a vendégek befogadása korlátozott. Templomok a közelben”. Mindenki nagyon jól tudja, hogy mit jelent ez a formula és zsidó nem is próbálkozik a Viktóriával.

A zsidók jól tudják, például, hogy a Connecticut államban lévő tó környéke, amilyen festőién szép, épenolyan veszélyes: mert fűródni a tóban kizárólag „árjának” szabad.

New Yorkban kétféle zsidó él. Van közöttük gazdag és szegény, híres és névtelen. Az alkotmány szerint egyenlő jogu polgárai az államnak, — s mégis a faji megkülönböztetés hátrányait minden órában érzik. Az egyetemeken a felvételtkor a „százalékarányt” alkalmazzák. Némelyik városrészen semmi pénzért sem jut lakáshoz zsidó. Állami hivatalokban zsidót nagyon ritkán alkalmaznak.

Haza nem tért

hozzátartozójáról élettel teljes portré fest, megrendő képeit részletesen jellemez. Teréz-körül 22. szám, III. emelet 10.

Amikor a szocialisták, liberálisok és a katolikus papság együtt siettek a belga zsidók megmentésére

Belgiumban a németek inváziójakor 90.000 zsidó élt. Ezeknek a fele elmenekült, javarészt Franciaországba. Sajnos, mint tudjuk, a németek kevésbé később oda is eljutottak. A német uralom alá került belgumi zsidók fele megmenekült. Megmenekültek a szocialisták, liberálisok és katolikus papok együttes mentőakciójának köszönhetően. Talán egyetlen európai országban sem működött olyan testvérrel a különben politikailag és társadalmilag szembenálló rétegek közös zsidómentő akciója, mint Belgiumban.

Az anyakiráltné a zsidómentő akció élén

A belga zsidók megmentését a Függetlenségi Front, amelynek vezetői sorában a belga anyakiráltné is szerepelt, vállalta magára. Az illegális szervezetek e központja külön zsidómentő bizottságot alapított, amely nyolc tagból állt. Elnöke Emile Hambresin, a l'Avant Garde volt szerkesztője és a Fajtság és Antiszemitizmus elleni Liga elnöke lett.

A zsidómentő bizottság nyolc vezetője közül a németek hatot elfogtak és deportáltak. Hambresin is valamelyik német táborban pusztult el.

Yvonne Nevejean — a zsidómentő bizottság felkérésére — hatalmas illegális szövet hálót épített, amelynek az volt a feladata, hogy pénzzel és élelmiszerekkel támogassa a magánosoknál, kórházakban, menhelyeken és kolostorokban elrejtett zsidó gyermekeket. Yvonne Nevejean olyan bátran dolgozott, hogy akciója nyomán „az elrejtett gyermekek anyja”-nak nevezték el.

A zsidómentő bizottság élére — Hambresin elhurcolása után — Allard, a brüsszeli egyetem híres professzora került, aki a német megszállás idején még a pénzügyminisztériumtól is hatalmas összegeket tudott kapni a bujdosó zsidók támogatására.

Polgármesterek és rendőr-főnökök segítik az üldözött zsidókat

A német megszálló parancsnokságok a városi és községi hatóságokkal kívánták szétosztani a sárga csillagokat. Ekkor kezdődött a városok polgármestereinek ellenállási akciója. A polgármesterek konferenciája kijelentette, hogy nem nyújt segédkezet semmiféle olyan akcióhoz, amely emberi jogaiiban veszélyeztet

a lakosság bármilyen fajtája, vagy vallási rétegét.

A polgármesterek és rendőrfőnökök később ezrével adtak eredeti bélyegzőkkel ellátott hamis okmányokat az üldözötteknek. Akadt olyan polgármester és rendőrfőnök, aki a városi, vagy rendőrségi épületekben rejtette el átmenetileg az üldözöttek egy-egy csoportját.

A belga hatóságok szabotálták a zsidók összeírását és a külön zsidó élelmiszerjegyek kiadására irányuló német parancsot is. A németek ugyanis, amikor látták összeírás eljárásuk kudarcát, az élelmiszerjegyeket kereszttel akarták „megfogni” a konspirációs listákon nem szereplő zsidókat.

Az ellenállási mozgalomnak az élelmiszerközpontokban lévő megbízottai és nyomdászai élelmiszerjegyeket hamisítottak és ezekkel látták el a zsidókat.

Az ellenállási mozgalom tagjai a Téli Segélyből is hatalmas ruhamennyiséget és meleg fehérművet utaltak ki az illegális zsidó szervezetek számára.

A postások hősiestevékenysége

Mint minden országban, Belgiumban is akadtak természetesen olyanok, akik együttműködtek a német megszállókkal, vagy szívesen árulták be az elrejtett zsidókat a fasisztáknak.

A belga postások hősiestevékenysége azonban legtöbb esetben megakadályozta a denunciókat minden sikerét.

Az ellenállási mozgalom

kezdeményezésére a postások ellenőrzése alá vették a német hatóságokhoz címzett leveleket és a denunciáló leveleket eltemették. Ugyanakkor értesítették a levelek tartalmáról az ellenállási mozgalom szerveit.

Az ellenállási mozgalom pedig nyomban értesítette a feljelentetteket, hogy egyelőre eldobták a velük kapcsolatos feljelentéseket, de mivel holnap újabb feljelentéseket intézhetnek ellenük és tudják rejtekhelyüket, sürgősen meneküljenek.

Sok ezer belga zsidó köszöneti megmenekülését a postások munkájának.

Van Roey kardinális megtiltotta, hogy üldözötteket térítsenek

A katolikus egyházi körök, amelyek sok országban aránylag jelentéktelen zsidómentést végeztek és előszeretettel használták fel térítésre a zsidók szorongatott helyzetét, Belgiumban kifogástalan magatartást tanúsítottak.

Van Roey kardinális, malinesi érsek példátlan bátorsággal igyekezett segíteni a koncentrációs táborokban lévő zsidókon és felhívta a papságot, hogy minden tegyen meg az üldözött zsidók érdekében. Tilkos körlevele ezzel a monddal végződött: „Humanitárius aktivitásukat ne használják fel alkalmul vallási térítésre.”

A belga katolikus papok nem ezrével, hanem tízezérek adták ki a hamis kereszttelveleket hogy a felebaráti szeretettel gyakorolják, de — meg-

fogadva az érsek utasítását — egyáltalán nem térítettek.

Kerkhofs liégei püspök saját rezidenciájában rejtette el az egész német megszállás alatt az ottani rabbit és családját.

Charue namuri püspök palotájában is állandóan menedéket találhattak zsidó üldözöttek.

Joseph André abbe Namurban, az Angyal Hajléka elnevezésű kolostorban állandóan száz és száz zsidót helyeztet el. Amikor a felszabadító csapatok bevonultak, az Angyalok Hajlékának homlokzatáról a pápai lobogó, a csillagos zsidó zászló és a belga lobogó köszöntötte a demokrácia harcosait.

Meg kell emlékeznünk Paul Démann-ról, a magyarszármazású szerzetesről, aki az egész országban működött és a hamis iratokat reverendájába rejtve, hol biciklin, hol gyalog, hol vonaton vitte az üldözöttekhez.

A belgumi Zsidó Szervezetek Tanácsa nemrég nyilvános demónstráció keretében köszöntö meg a belga népet, hogy a zsidókat minden erejével megvédte a megszállás idején.

Max Perlman professzor, a brüsszeli egyetem világhírű zsidó tanára, ezen az ünnepségen a következőket mondta:

— Ha nem kaptunk volna segítséget keresztény felebarátaink részéről, ma egyetlen zsidó sem lenne életben Belgiumban.

A zsidó partizánok legszebb fegyverténye

A zsidó partizánok a belga ellenállási mozgalom élcsapatához tartoztak. Az ellenállási mozgalom történetében nagy fejezetek őrzik példátlan hősiességű tevékenységük leírását.

A legszebb fegyvertényük talán 1943 április 19-én zajlott le. Ezen a napon több ezer zsidót akartak deportálni a németek a malines táborból.

A zsidó partizánok megállították nyílt pályán az erős német katonai osztagoktól kísért vonatokat, feltörték a leplombált kocsikat. 60 zsidó halottja volt ugyan a kis „háborúnak”, de többszáz zsidó megmenekült és a partizánokkal együtt az erdőbe vonult.

A belgumi magyar zsidók is résztvettek az ellenállási mozgalomban és a partizánok szervezkedésében. Megjelent egy magyarnyelvű illegális újság is.

Legendákat mesélnek az egyik zsidó partizánosparancsnokról, Molnár Istvánról, akit eredetileg Weiss Sándornak hívtak és a spanyolországi nemzetközi brigád Rákosi-zászlóaljának kapitánya volt.

JÓ BIZONYÍTVÁNYOKKAL rendelkező mindenek zsidó, leányt felvesznek azonnal. Cím: Szemere-utca 23. IV. em. 2.

Ünnepélyes alkalmakra kitűnően beváltak
a REBENWURZL orth. kóser szalámi- és felvágott-különlegességei, valamint melegíthető kolbász és páros készítményei

Rendelje meg szükségletét időben

Vidékre is gépen szeletelve szállítunk előregezeit alkalmi rendeléseket

REBENWURZL S. és I. Rt.
BUDAPEST

Gyár és üzlet: Kazinczy-u. 41. Tel.: 421—639

Főlerakat: Laudon-u. 3. Telefon: 428—659
Garay-tér 17.

Sürgőnycim: „BOSZOR BUDAPEST”

A gyöngyösi mártíremlékmű felavatása

A Gyöngyösi Izraelita Hitközségek visszatért tagjai a deportálásban és munkaszolgálatban elpusztult és kivégzett vértanui emlékének megörökítése céljából a gyöngyösi sírkertben emlékművel emeltek. Az emlékmű felavatása ünnepélyes külsőségek között, szeptember hó 21-én ment végbe.

Az ünnepély a Status Quo Izraelita Hitközség gyöngyösi templomában a délelőtti órákban kezdődött meg, ahol dr. Berg József kispesti főrabbi mondotta el magas színvonalú beszédét. Ezt követően Engel Miksa főkántor az ének-kar közreműködésével, az El Mele Rachamimot szívbemarkolóan intonálta. A templomban megjelent mintegy 1500 főnyi gyűlekezőt zárt sorokban a temetőbe zárandékolta, hogy a kétezer mártír emlékművét felavassa. A szertartás a meggyalázott és szétlőtt Tóratékeresek temetésével kezdődött, mialatt Engel Miksa főkántor az énekkarral gyászdalokat énekelt. Mélyszégyes csöndben képet a szószékre Jung reisz Sándor, a gyöngyösi orth. hitközség főrabija és elmondotta felavató beszédét. Szavaiban az egész zsidóság szomorúsága és fájdalma tükröződött vissza. Amint Mózes a mi halhatatlan törvényadónk, a Tóraadás alkalmával az eget és a földet hívta tanuképpen, úgy hívta ő is az eget és a földet, hogy tanuja legyen mélységes gyászunknak és ennek a szentséges aktusnak, amelyet a megmaradt gyöngyösi zsidóság szeretetének emelt kegyelele kifejezésére. Dr. Fisch Henrik főrabbi tolmácsolta az Országos Iroda részvétét és utána Bojta Béla miniszterelnökségi államtitkár a Kormány és a Miniszterelnökség nevében emlékezett meg a mártírokról. Heves vármegyve alispánja a megye részéről mondotta el szívbemarkoló beszédét, utána Gyöngyös város polgármestere Gyöngyös város közönsége nevében fejezte ki együttérzését a gyászolókkal. Ezután a többi hatóságok és pártok fejezték ki részvétüket. Dr. Frankl Ernő a Gyöngyösi Status Quo Izraelita Hitközség elnöke meghatározó szavakkal köszöntö meg az egybegyűltek részvételét és az emlékművet azzal a tudattal vette át, hogy az örökké megmentőül fog szolgálni.

NEY SIMON

szobrász
sírkő üzem
Viola-utca 19

OTTHONRAVÁGYÓ árvalányt vagy asszonyt családtagként vennék kis háztartásukba, ki fizetben is segítene. Üz. Sz. mesné, Lőzti Ferenccsér 10. I. ó.

Logfejlődés a magyar demokráciában

Dr. Alapi Gyula győri néppügyész előadásából

Győr városházának közgyűlési termében jogászokból, bírákból, zsidókból és nemzsidókból érdeklődő hallgatóság gyűlt össze október 9-én, hogy meghallgassa dr. Alapi Gyula néppügyész fenti címen megfogalmazott előadását, melyet dr. Frankl Imre, a Musz szervezet győri csoportjának agilis elnöke rendezett és bevezetőjében rámutatott azokra a tényezőkre, amelyekre a demokrácia építésében feltétlenül szükség van.

Dr. Frankl Imre megnyitó szavai után dr. Alapi Gyula néppügyész másfél órában át akadémiai nyón és értékben elemizte, fejtegette a jogfejlődés menetét, tempóját, eddigi eredményét, a felbukkanó hiányokat és hibákat, amelyek a kétezer magyar demokráciát ma meghatározzák. Összehasonlította a világ államaiban már korábban kialakult, vagy most kialakulófélben lévő demokráciával, vagy azokkal az államok „demokráciáival”, amelyek bizonyos nagyhatalmak gyámsága alatt sorvadnak. Visszatértem arra a szégyenteljes közeli múlt, amelyre ellengyógyhatásként következik a politikai és gazdasági demokrácia minden igényével.

Dr. Alapi Gyula néppügyész a vádlottak padján látja az elmult 25 esztendő aktív és passzív szereplőit és azt mondja: „Le kell szögezni és hittel kell tenni amellett, hogy minden pusztán faji és felekezeti alapon álló tömegmegmozdításnak ellensége kell, hogy legyen minden demokrácia. Szomorú tapasztalat ez most, különösen a magyar nép számára, amely jelenlős arányban és a legvisszatartóképpen módon vett részt az 1944. évi deportálásban. Látni ennek a halovány visszajára fordulását a szlovákiai magyarság életében. Hangsúlyozni kell, hogy lehetetlen arányba állítani az auschwitzi gázkamrák deportálást a szlovákiai transzferrel.

Majd így folytatta: „A demokrácia meghatározása valóban támadást is jelent és ezt joggal vallom is minden klasszicizáló demokráciával szemben. Nem kétséges, hogy a mi meghatározásunk szerint a demokrácia, amelyet népi demokráciának

mondanak, a klasszikus demokráciával szemben bizonyos foku türelmetlenséget is, mondjuk így: alkotmányos türelmetlenséget is magában foglal. A demokráciaellenesség azonban, bizonyos türelmetlenséggel, ellenforradalmi türelmetlenséggel lép fel. Ezzel a türelmetlenséggel szemben teljesen elhibázott volna a türelmetlenség. A gyilkossággal szemben türelmesnek lenni, még akkor is ostoba dolog volna, ha magam előtt látnám a mártírság mindent megszüpítő glóriáját.”

A fasiszmus világszerte felbukkanó jelenségeire mutatva, dr. Alapi Gyula néppügyész a következő okfejtéssel válaszolt:

„Ismerve az Exodus 1947. történetét és letagadhatatlan valóságát, fasiszta állammá kellene minősítenünk a Labour Party Angliáját, noha Anglia tudja, hogy az Exodus 1947. utasai minél távolabb igyekeznek jutni attól a földterületől, amelyet auschwitzi gázkamrák füstje borít. A grenvillei bírósági botrány ismeretében, ahol egy négyet meglincselő, 28 tagú vádlott csoportot az amerikai esküdtszék fényesen felmentett, Amerikát is fasiszta állammá kellene minősítenünk. Ezek az öletszerűen felhozott példák elgondolkodtatóak, abban a vonatkozásban, hogy a fasiszmus jelenségei ott tolnak előtérbe, ahol a társadalmi berendezés, amely mint liberális és demokrácia államberendezés uralmon volt, a változás időszakába került.”

A továbbiakban dr. Alapi Gyula néppügyész a jogfejlődéséről, új jogszabályok alkotásának sürgősségéről, a népbírói intézmény értékéről, egyben a kivívó hibáinak kiküszöböléséről folytatta lebilincselő okfejtését.

„Vizsgálunk kell azt is, hogy mennyire sikerült a végrehajtó hatalom gyakorlóinak vagy táborának az ítélet alá vonása. És vajon felszámolódd-e a fasiszmus teljesen? Erre a kérdésre határozottan nemmel kell felelni. Miért nem? Az első okként azt kell megjelölni, hogy a fasiszmus kártevői oly nagy mértékben ölték meg embereket, olyan tö

meg lett a fasiszmus áldozata, hogy fizikailag nincsenek meg azok, akik a büntetésnek tanult lehettek volna. Ez egy olyan tragédia, amely azt eredményezi, hogy egészen valóságos, hogy benn az országban és kint nyugaton csapatostól kell olyanoknak lenniök, akik fasiszta gyilkosságoknak tettesei. Ezeknek a számát mutatja az a viszonylag magas szám, hogy egyedül a győri néppügyész mintegy félszázra tehető azoknak a száma, akikről tudva vagyunk, hogy a fasiszmusban gyilkosságokat követtek el, ismerjük nevüket és kiadatásuk folyamata van. Összintén fél kell tárni azt az aggodalmat, amelyet az ébreszt bennünk, hogy a nyugati nagyhatalmak nem látják teljes mértékűt a fasiszmus büntetésének.”

És tovább lehetne idézni azokat a megállapításokat, amik nem igen kellemesek azoknak a füleknek, amelyek nem szereik hallani a vádló hangját, akik nem hiszik el, hogy bűnösök, sőt az anliszemilizmust ugy és ott folytatják, amikor „csak” 600.000 volt az áldozatok száma.

Dr. Alapi Gyula nem volt Musz-osi!

A győri Musz szervezet munkájának eredménye volt ez az előadás, az érdem dr. Alapi Gyula néppügyészé.

Lóbi Béla

„Lilly” NŐI DIVATSZALON

EREDETI AMERIKAI RUHATERVEK ÉS BLOUSE KÜLÖNLEGESSÉGE

Forró Aladárné

a VOLTSZASZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-utca 2. telefont

Linzben vagy környékén eltemetett mártírok hazahozatala érdekében

kérem hozzátartozók jelentkezését
Láng Béla VII., Dohány-utca 90.

Talesz, t'filin

héber könyvek vétel - eladás
Jahrzeittábla készítés
Ungár Móránál, Király-utca 17.
Kapu alatt v. I. emelet 4.

REPÜLŐ BOY

áruszállítás,
kézbesítés
legolcsóbb.
0-utca 15 Tel: 120-541

BALLON

átlátszó.,
eső-, vihar- és
lőden kabát

Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

Orvosszázag

Írta: György Endre

MA HÁROM ÉVE! 1944 október 20-án üzték ki pallóssal magán-paradicsomomból és ezt a fordulót azzal ünnepeltem meg, hogy elmentem a Fővárosi Zenekar élményt-hozó hangversenyére, amelyet Klemperer vezényelt. Három esztendője, *ugyanabban az időben*, amikor itt a zenekar tagjai Irakkban és felkészülten várnak, hogy a szikár, ősz mester felemelje karját és intésével zokogást vagy örvendezést „hozzon ki” a hegedűk és csellók harmonikus együtteséből; — az első kétségbeesett este szakadt reánk az isaszegi iskola padlásán. Az éj, a hely és a mi helyzetünk félelemkeltő volt és a nyilasok puskaropogások között való felvonulásakor az is rémeket látott, aki ébren nem szokott rossz szokat álmodni és különben sohasem fantáziált. Mindjárt az első alkalommal kegyetlenül elverték, megpofozták és a falhoz vagdaltak egy embert, mert a világházi, dohányzási, lámpa- és gyufagyújtási tilalom ellenére néhány skatulya gyújtót találtak nála, amit fölös óvatosságból és itt káros rendszertelenségből hozott magával. Ez volt a nyitány! És a nyilasok ugyancsak értettek a zajos koncertrendezéshez! Az idegen szállás még a legjobb hotelben is zavart és bizonytalanságot kelt mindazokban, akik kedvelik a stabilitást, a változatlanul, a megszokottság érzetét. De a pókháló iskolapadlás, ahol évtizedek óta nem lárt teremtetni idek és ahová a por oly lassu nyugatommal rekódott le, mint a fák törzsére az égyürrű, egyenest háborzongatóknak mulatkozott. Ugy látom magam előtt ezt a szét képet, mintha ma kellene a koromfekete lépcsőházban felfelé botorkálnom és ma ordítanának reám, miközben utat próbálok törni az embergomolyagban: Hé, nem tudsz vigyázni? Bizony egy kis „vigyázat” nem ártott volna, hiszen a kezemet égette az alumíniumlámpányérben remegő mozdulatokkal felfelé „szállított” forró láty, amitők dus leleményességgel levelesnek reventek. És mire a kacskaringós csigalépcsőn eljutottam a harminadik emelet magasságába, hogy végre a ruhaszárító ketrecben a magam életének és társaim biztonságának veszélyeztetésével lehuppanjak az évtizedes porfészekbe, az ételeim mind kilótyant, én pedig álomba szenderülhettem (ha hagytak) korgó gyomorral, étlen-szomjan. A kálváriás ut legkezdőitén nem hittem, hogy három évvel később, sőt, hogy valaha is koncertteremben ülhetek és elbódulhatok

Mozart bájosan csengő és finomkodóan tipegő hangzataitól, majd belemerülhetek Beethoven hol meghatóan Irái, hol meg erőlytel telt, határozott, szinte megfellebbezhetetlen igazságokként dörgő és mondani valóiba. Ezek a zenei közlések csodálatos csiszoltsággal és egyöntetűséggel szólaltak meg a hangszereken olyan böles, érezt és minden megérző karmester keze nyomán, mint Klemperer! A szépség és harmonia helyett három éve a rikácsoló szitkok és a rekedhangu káromkodás zaja tombolt körülöttem és ebből a dissonáns hangzavarból csupán néhány „zenei” kifejezés emelkedett ki állandóan visszatérő, világos és mással össze nem téveszthető motívumként: édes szülőanyánk, majd vallásunkkal kapcsolatban tesli illatunk emlegetésél. A zengő magyar nyelvet, amely oly lágyan szólal meg a költők ajkán, valósággal csuffá telték ezek a mosdallanszerű piszkolódók, akik szentekké nemesedtek halotainkat sem hagyták békén. Be csuf, be megvetendő hazai szokás, amely áldott világrahozónkat és a Világ Urát sem kímél! És mialatt ez a keserű emlék zeng az agyamban, Beethoven békít ki mindennel, ami fájó és gonosz! Hát hihető ez, hogy én itt vagyok és zsongító zene vesz körül?! Áldom ezért a jó sorsomat...

AZ EMLÉKEZÉS visszaröpít azok közé, akikkel együtt indultam. Akik most három éve még léteztek, pihegtek, verejtékeztek, szenvedtek és reménykedtek. Ezzel hadd essek szó a zsidó orvosok, a gyógyítókező, gyógyítóagyu és gyógyítószívű barátaink, testvéreink száizáról, akiket ugyanugy áldozatul dobtott a gyűlölet, mint az átlag-halandókat, akik nem hoztak gyógyulást, enyhét az emberiségnek. A hajszát a zsidó orvosok ellen Csilléry ur és szélső jobboldali szervezete, a MONE, a „fajvédő” orvosok „nemzeti egyesülete” kezdte, tüzelte, szervezte és hajította végre. A tehetségtelenek, a tudatlanok, a száraz és szellemtelen (egy kis „sajlőhibával” jelentelen is mondhatam volna) fellázadtak a tehetségesek és hozzáértők ellen. Nem bírták el azok konkurenciáját, akik

hosszu esztendőik idegsorvasztó nappalain és éjjelein csak tanultak, dolgoztak, fejlesztették képességeiket és szinte miniatűrű odaadással, szívóssággal igyekeztek elsajátítani a nagy titkolt Tudásvágy hevitelt öket, mialatt az ellentábor csak állások után törtetett és arra törekedett, hogy elsöpörje azokat, akik náluk ügyesebben kezelték a gyógyító kést, vagy akik jobban be tudták hatolni az emberi test rejtelmeibe, a minden vágyuk, céljuk és igyekezetük az, hogy a szenvedést enyhítsék, csökkentsék, megszűnőssék! A Mone-isták (vagy money-isták?) tudomány helyett meglegedtek az alvilág filoglatásával, az összeköttetések kihasználásával és — a gyűlölködéssel. Ebben igen nagy rutinja tettek szert, hiszen az egyetemen kezdtek zsidó társaik üllegetésével, tudományainak akadályozásával, megzavarásával. Később minden orvosi etikát meghazudtolva, a zsidó kollégák kegyére, rendelőjére, berendezési tárgyaira, vizsgálati eszközökre, műszereire pályáztak és addig fokozták az irtó hadjáratot, amíg mindezt meg is szerezték. A munkaszolgálat kitűnő ürügy volt arra, hogy az akkori orvosszervezet a vezetőségnek és szükséges tagjainak nem zetszőket eltegye az utból. Kész listákat adtak át és az azokon szereplőket sorra „behívták”. Így a kitűnő orvosok egész lövegét távolították el Budapestről Isten háta mögött falvakba, ahol — hiába végeztek áldásdus tevékenységet — agyonzaklatták őket. Azután jött a gettó, majd a vagon, a vidék zsidóságának deportálása; a pesi orvosokat is begyömösözték a teherkocsikba, ottani kollégáikkal együtt. Rengeteg zsidó belgyógyász, sebész, tüdő, gége és egyéb specialista — akkor, amikor az országban járványok dühöngtek, a egyre érezhetőbbé vált az orvoshiány — fát vágott, havat lapátolt, sáncot ásott, leropet „egyengetett”, rep-leroken lurtta a földet, fölőssleges és hiábavaló munkákkal foglalatkodott, egyenest az ő sanyargatásukra kitalált műfontosságú megbízatások körül topogott, ahelyett, hogy teljesíthette volna hivatását, végezhette volna azt, amire esküt tett: gyógyítani, gyógyítani, gyógyítani! Meg: kulatni,

új gyógymódokat, modern eszközöket, az eddiginél megfelelőbb medicinákat felfedezni. De nem hagyták! „Hadművelési területre” vezényelték a zsidó orvosokat, persze, ide sem azért, hogy beteg, lönkre-sanyargatott társaikat védelmezzék, gyógykezeljék, hanem azért, hogy aknákat szedjenek, mert ehhez tudvalevőleg legalkább orvosi diploma kell. Nem is nagyon titkolták, hogy a cél az: az aknákkal együtt ök maguk is a levegőbe repüljenek és ezzel megoldódjék a MONE-tagok számára az „orvos-tultermelés” (micsoda viágos műszavak az ellenfél elpusztítására!) problémája. Azzal, hogy a zsidó orvosok gúzkamrába kergetésével mit értofak az országnak, a magyarságnak, a betegségben szenvedő keresztényeknek, az egész emberiségnek, ezek a tömény-magyarok, ezek az álhazafiak és valódi hazaffyak, ezek az emberellenes humanisták mit sem törődtek...

HÁNYAN ÉS HÁNYAN siratják csupaszív házi orvosukat, aki nemcsak megvizsgálta a beteget és receptet írt, hanem az orvosság árát is diszkrétan odacsusztalta a hálószerényke letéjére a pasztillák, gyógyszercepek, alatóporok, priznic, túlak és limonádésphár közé. A „merénylet” után pedig köhécselve és irulva-pirulva sielők léptekkel távozott a betegszobából, sőt a házból is, hogy elkerülje a hálálkodást. Ugye, ez olyan bűn, amiért halálbüntetés jár? Mert azt kapták például Pusztavámon is, ahol kétszázal több orvost és patikust öldökölték halomra. Gyerekkori pajtásomat, testi-lelki jókarátomat, aki olyan szelid volt, hogy az már ártalmas és, aki a szabócsi tórpákok százait gyógykezelt díjmentesen, (mert a „járandóság”) elfelejtették elhozni a doktor urnák), feleségével és szikrázóan élesesű kislányával együtt cipelték Auschwitzba, ahonnan egyikük sem tért vissza és most már nem is fog visszatérni a Nyírség poros, szikós fővárosába. A Zsidókörházat, mint tudjuk, a nyilasok és a náciak teljesen feldúlták, kifosztották és csak a mai vezetéség szívós munkájának, áldozatkészségének köszönhető, hogy ez az Európaszerte híres gyógyintézetünk talpraállt. Egyszer éppen ott ácsorogtam a vasrácsok előtt és riadlan bámultam be, mert odabent barbárok dultak, s az utcánép nagy gaudiumára sorra cibálták ki a betegeket, akikről ezek a sintérek állapították meg, hogy már lábadozók és így további üdülésre a tolonczba vihetőek. Nem kegyelmeztek azoknak az orvosoknak sem, akik az embervadászat alanyait igyekeztek kimenteni a lecipuskások karmaiból. Azon fehérköpenyesen, amint éppen

FENÁKEL MIKLÓS • Csáky-u'cai templom kiváló kántorának az ODEON gyár által készített gyönyörű **héber lemezei** kaphatók ZALÁNÁL Szent István-körút 24, valamint RÓZSAVÖLGYINÉL, Szervita-tér 5.

rendeltek, injekciót adtak, operáltak vagy utolsót hörögök fölé hajoltak, őket is a rendőrségi teherautóra terelték. A sorsuk nem kétséges. De résztörtek a tökéletesen felszerelt (alán éppen ez volt a hiba) Röntgen-laboratóriumra is, amelynek berendezését „áttelepítették”. Németországba. Az orvosokat, köztük egyik újságíró-kollégámnak feleségét is, magukkal vitték, mert — ezzel hitelteltek őket, — szükségük van Röntgen-szakemberekre és hogy legyen, aki a gépeket „kezelet”. Azóta szegények a mennyei Röntgen-laboratórium-ban készült a felvételeket és alkalmazták a sugárterápiát.

*

SZÁZADOKBA osztották az orvosokat is a három év előtti október 20-án. Különleges századokat alakítottak, amelyeknek minden tagja orvos volt. A zsidó orvosok a reájuk vezető tragikus árnyak ellenére is örvendtek ennek az összetételnek, mert „ha már” úgy hozta a sors, hogy neki kell vágniuk a bizonytalannak, akkor jobb, ha barátokat ismerősöket, kollégákat sodort egyútté a szél. Abban reménykedtek, hogy így könnyebben segíthetnek egymáson. A zsidó orvosnak ez az örök készsége itt sem hagyta cserben őket; az emberbaráti érzés és igyekezet mindvégig aktív maradt, még, ha az orvosok maguk fizikailag és lelkileg elég hamar le is törtek. A deportálás során azt tapasztaltuk, hogy az intellektuális pályákról jövő emberek egykönnyen összeroskadnak a megpróbáltatások súlya alatt, a hányattatás következtében, meg a szörnyű reménytelenség, illetve a csaknem biztos halál tudatában. Ugy a fizikai dolgozók, mint azok, akiknek élete odáig sem telt el csupa bárszony és puhaság között még keményebbekké, elszántabbakká váltak a veszély közeledtével. Létfenntartásukhoz kevesebb el is bozított. Nem kényeskedtek, nem érzékenykedtek. Még a legrosszabb szálláson is tudtak maguknak gyakorlati tudásukkal, helyes ösztönükkel és ép érzékükkel olyan zugolyt, védett sarkot választani, türelemmel vacokot teremteni, ahol a meditatálók, nehezen beletörődőkkel és otthoni reménytelenekkel közlőddel szemben látszólag kedvükre való módon meghuzódtak. Érzelmekből vajmi keveset árultak el, viszont arra törekedtek, hogy a fizikai lét úgy — ahogy türelmévé váljék. Ennivalóra nem lóvén lütyegyesek, könnyebben kielégíthetők, mint azok, akik örökké a jó ételek, pompás falatok és gourmand-vágyaik emlékein rágódnak. Ahogy csak szerelt behatték, tisztálkodtak; számukra nem fájdalmas és lehangoló, ha ez a legprimitív formák között történik, mert igen okosan a célt nézték és ez az: az egészséget, a kondi-

ciót minél tovább fenntartani. Azok, akik kevésbé a méltatlan sors reájuk zuhanása előtt kedvezőbb körülmények között éltek, mint mondani szokás. „jobb napokat láttak” — így az orvosok is, — csakhamar letargiába süllyedtek és vagy teljesen apatikusan viselkedtek — ami már félhalál —

vagy lelkileg és szokásaikban „minden mindegy”-alapon oly mértékben deformálódtak, hogy az az együttlérőket fájdalmasan érintette. Bizony, a régi ismerősök, ha így látják kedvenceiket, sok mindenen elcsodálkoztak volna...

(Folytatom.)

A Magyarországi Cionista-Revizionista párt nagygyűlésének határozatai

Felkérték az alábbi tudósítás közlésére:

Október 9-én tartotta meg a magyarországi cionista-revizionista pártja és annak ifjúsági csoportja: a BETAR, nagygyűlést, melyen az előadók ismertették a párt állásfoglalását, az új zsidó és ereci helyzetét kapcsolatban.

Komlós Salamon, a BETAR vezetőségének nevében nyitotta meg a gyűlést. Beszédében utalt arra, hogy a mostani, a zsidóságra nézve sorsdöntő napok tették szükségessé, ennek a gyűlésnek az összehívását.

Utána **Rosenberger Pál** tartotta meg politikai referátumát, melynek során főképpen **Palesztina felosztási tervével foglalkozott**. Ráműködött arra, hogy a zsidóság hivatalos vezetőinek részéről milyen helytelen volt a felosztási terv elfogadása, mert nem biztosítja a világon élő zsidóságnak azt a jogát, hogy bármikor, ha arra szükség van; hazájába térhessen. A csonka zsidó állam ugyanis — bármilyen esetleg bekövetkező újabb veszély esetén — nem lesz képes fizikailag arra, hogy komoly zsidótömegeket befogadjon.

A továbbiakban, az UNO Bizottság tervének bevezető mondataival és határozati javaslatával bizonyította, hogy a felosztott ország gazdaságilag életképtelen. Azzal az állítással szemben, hogy a felosztási terv által nekünk juttatott kis Palesztina csak a kezdetet jelenti, és ha ezen a kis területen megvetjük lábunkat, akkor idővel, megerősödve majd terjeszkedni is alkalmunk lesz, rá-

világított arra, hogy a most esetleg megkezdődő zsidó állam — a világon most és előrelátólag még hosszú ideig uralkodó létkörben — semmiesetre sem folytathat imperialista politikát és teljesen kizárt az, hogy akár egy későbbi időpontban is, a környező arab államok rovására határait kitolni képes lesz.

De mindenképp függetlenül is — mint mondták — a zsidó nép „kormány” rossz politikát folytatott, amikor a tervet elfogadta, mert az UNO, ha keresztül akarja vinni a tervet, akár erőszakkal is, akkor megteszi azt a zsidó nép hozzájárulása nélkül is; ha pedig ragaszkodik mindkét érdekelt fél hozzájárulásához, akkor az arabok tiltakozása amúgyis megakadályozza a terv megvalósítását. A zsidó „kormány” tehát hozzájárulásával csak azt a tényt regisztrálta, hogy nem is ragaszkodik nagyobb területhez, mint amekkorát az UNO bizottsága nekünk juttatni kíván.

Ezután az előadó az ereci helyzetét ismertette, támadta a Hágánál és az ereci hivatalos zsidó vezetőséget, az angolokat kiszolgáló politikájuk és magatartásuk miatt; majd az ereci földadati mozgalmakról szólt, dicsérve azoknak politikai életlátását és kemény harcát az elnyomó, náci eszközöket igénybevevő brit megszálló hatalom ellen.

Beszéde végén a magyarországi cionista helyzetéről foglalkozott, bírálva a Magyar Cionista Szövetséget, hogy nem folytat kellő cionista munkát.

Referátuma végén, a nagygyűlés határozati javaslatot fo-

gadott el, amelyben követelte a cionista politikában és vezetésben szükséges revíziót, hogy a cionizmus élére megfelelő vezető kerüljenek. A cionizmus kizárólagos formájának a radikális államcionizmust ismerik el. Elvetik Erec Jisraelmek mindennemű feldarabolási, vagy csonkítási tervét, követelik, hogy a hivatalos cionizmus ne fogadjon el semmiféle kompromisszumos megoldást, hanem küzdjön minden rendelkezésre álló erővel és eszközzel a Zsidó Államért a Jordán mindkét partján. Minden zsidó számára lehetővé kell tenni a szabad bevándorlást és minden zsidó részére a szabad életet a szabad államban. Ezért elismerjük, elfogadjuk és minden erőnkkel támogatjuk a minden eszközzel folytatott szabadságharcot, mint kényszerű, egyetlen lehetőséget. Végül — mondja a határozati javaslat — küzdeni fogunk a szabad zsidó államért, céljaink maradéktalanul eléréséig, vagy az idő végéig.

*

Hivatalos cionista oldalról közlik, hogy a revizionisták, valamint ifjúsági csoportjuk a Betar, nem tartoznak a Magyar Cionista Szövetség kötelékébe és így véleményük nem fejezi ki a magyarországi cionizmus egyetemének felfogását.

GANZ Redőnygyár

Faredőnyök,
vásznon- és nádrolettek
V., Csáky-utca 34.
Telefon: 201-066

Ki tud róluk?

LAKOS ÁRPÁD munkaszolgálatost 1942 november 25-én vitték a Gödöllő melletti Mária Bányáról az orosz harcokba, átélte a Sztyer Oskol környékére. Soha semmi hír nem jött tőle.

LAKOS MIKLÓS munkaszolgálatost, aki 1942 áprilisában Szentendréről vitték az orosz harcokba a Benovica-lyán szándéklán, elhunyt a voronyezsi áttörés idején. Utolsó tartózkodási helye Gorkij volt. Voronyez környékén, ahol előző szeptemberi gránát sebesülése után 1943 január közepén már grógváltan érte a voronyezsi áttörés. 1943 február 4-én dármmal ellátott, sajátkezü láncos bont küldött egy hazakért honvéd utján. Azóta nyoma veszett. Kérünk mindenkit, aki tud valamit előző gyermekeinkről, értesítsen.

Lajos Alfréd, Budapest, VI., Ház 163-utca 27., III. emelet 16.

KERESEM FIAMAT,

Steinbach Sándort,

munkaszolgálatost, aki 1944 júliusban került orosz hadifogságba és 1944 decemberig Slatinskojban volt, majd onnan kórházba utalták. Azóta nincsen hír róla. Nagyon kérem, aki tud róla, értesítse apját Steinbach Alfrédot, VI., Hajós-u. 15. II. emelet 4. alatt.

Őszi tisztításairól

Balog György

már most szíveskedjék gondoskodni. Később torlódás lesz.

VI. ker., Andrassy-ut 33
(Nagymező-utcai oldalon.)
Telefon: 221-129

3 órán belül **IGAZOLVANYKÉP** 2 db 10 Ft.
Foto Párisi Nagy Aruház

RÁDIO, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

Az angol zsidóság állásfoglalása a Palesztina kérdésben

Az Anglo-Jewish Association — amely az angolszász zsidóság legrégebbi szervezete (1871-ben alapították) és élén olyan férfiak állnak, mint Viscount Bearsted, L. G. Montefiore és Neville Laski professzor, az elmúlt napokban nagyjelentőségű ülést tartott. Három határozatot fogadtak el, amelyeket minden ország zsidósága vezetőségével közöltek. Most érkezték el hozzánk ezek a határozatok, melyek így szólnak.

„1. Az angol-zsidó társulat tanácsa tudomásul veszi az Egyesült Nemzetek különbizottságának javaslatát Palesztina ügyében, melyet a kiadott összefoglalásban kifejtettek és úszintén bizik abban, hogy az Egyesült Nemzetek legközelebbi közgyűlésén a bizottság munkája eredményes lesz a Palesztina kérdés békés és méltányos megoldásában.

Bírálatunkat fenntartjuk egyes pontokra vonatkozóan, melyeket a teljes szöveg vizsgálataól tesszük függővé, de a tanács hajlandó azt hinni, hogy a jelenlegi körülmények között a megoldás legreményteljesebb módja az, amit a többségi jelentés kifejt és amely egybefoglalja a felosztás elvét a gazdasági egység elvével.

2. A tanács meglegedéssel vesz tudomást a bizottság egyhangú és sürgős javaslatáról, hogy az európai zsidó menekültek és hontalan személyek súlyos helyzetét az Egyesült Nemzetek ismerjék el nemzetközi ügynek és mint ilyen tárgyalják a jövő ülésén.

3. A tanács nagy sajnálattal vesz tudomást az angol kormány azon akciójáról, hogy zsidó menekülteket Németországba szállított. Sajnálja azt az akciót és sajnálattal említi azokról azokról a magasztos emberséges elvekről, amelyek annyi századon át vezették Anglia kormányának politikáját az elnyomás áldozataival szemben. Azt hiszi, hogy ilyen akció, csak a helyzet további romlásához vezet Palesztinában és akadályozza a kormányt az a kitűzött célját, hogy helyreállítsa a békét ebben az országban. A tanács emellett magáévá teszi a képviselői által kezdeményezett akciót, amelyben tiltakozott a kormány az azon intézkedése ellen, hogy menekülteket Németországba szállítsanak.

Ezeket a határozatokat az Angol-Zsidó Társulat elnöke: Leonard Stein jelentős beszédben indokolta meg. Jellemzők a következő mondatok:

„Két határozat van előttünk, melyről szeretnénk néhány szót szólni. Az első azokra a zsidókra vonatkozik, akik a President Warfield hajón indultak el. Megértjük azokat a nehézségeket, amelyeket ebben

a dologban Öfelsége kormányának okoztak, mégis kénytelenek vagyunk azt mondani, sajnálattal ugyan, de habozás nélkül, hogy a hamburgi partraszállás véleményem szerint fájó tévedés volt. Bárki más is lett volna a President Warfield utasa, még akkor sem kellett volna azokat Németországba vinni. Az a döntés, hogy odavitték őket, mely aggodalom forrása azok számára, akik vigyáznak Anglia tradícióira és féltékenyek jó hírére. Egyetértünk a Manchester Guardianal, hogy elkötelezett a kormány képzelőtehetségének hiánya. A képezőerő hiánya viszonylag enyhe kifejezés, de ennél maradok.

Az Egyesült Nemzetek bizottságának rendkívül bonyolult kérdéssel kellett foglalkoznia és a jelentés nem jelent valódi biztonságot a zsidóknak, vagy a zsidó nemzeti otthonnak, különösképpen nem kielégítő a bevándorlás sarkalatos kérdésében. Sokkal realisztikusabb és realisabb javaslatokat tartalmaz a többségi jelentés, melyben a felosztás elvét a gazdasági egység elvével kombinálták. A probléma nem olyan, hogy ideális megoldást tegyen lehetővé és ezért haszontalan

dolog lenne azt feltételezni, hogy a többségi jelentésnek sikerült a kör négyesgésítése. Mindazonáltal javasolnám, hogy elismerve a helyzetet olyannak, amilyen, ezeken az alapelveken remélhető legjobban a döntés.

Azt hiszem, hasznos lesz visszaidézni az Egyesült Nemzetek különbizottsága elé terjesztett memorandumunkat, amelyben többek között azt írtuk: „Az Angol-Zsidó Társaság teljes tudatában van a felosztás nehézségeinek a hátrányainak, de realistikusan szemlélve a helyzetet, nem lát más felvethető alternatívát. Ezért mindazonáltal egy további megoldás vehető tekintetbe... Mindkét félnek a javára szolgálna, hogy a gazdasági fejlődést politikai korlátok szükségtelenül ne akadályozzák... Ha ezt figyelembe vesszük, az Angol-Zsidó Társaság azt javasolja, hogy míg elvben a felosztást el kell fogadni, ezt olyan alakban alkalmazza, amely szükségképpen nem vonja maga után a két terület közötti kapcsolatnak teljes megszakítását.

Még egy további szót szeretnék ehhez hozzáfűzni és ez a következő: Bármi is történt a múltban — bármi is fog történni most — nem hiszem, hogy akár Palesztinában, akár máshol a zsidó világban valaha is elfelejtjük azt a szerepet, amelyet Anglia játszott a zsidó nemzeti otthon felépítésében.”

Az UNO nemzetközi szervezetében a zsidóság hivatalos képviselőket kapott. Három angolszász zsidó testület és pedig The American Jewish Conference (amely körülbelül 60 amerikai zsidó szervezetet egyesít magában), The Board of Deputies of British Jews (amely az angol zsidóság Országos Irodájának felel meg) és a délafrikai zsidóság országos szervezete hivatalos értesítést kapott, hogy az UNO gazdasági szociális bizottságában a zsidóság képviselőit meghívják. Egyelőre e három testület közvetíti a zsidóság kíváncait az UNO nagyfontosságú bizottsága előtt. Itt foglalkoznak a menekültek, a hontalanok ügyével és általában az emberi jogok érvényesítésével. Így a zsidóság hivatalos képviseltetésének nagy jelentősége van. A külföldi zsidó lapok foglalkoznak azzal, hogy az UNO előtt ki fog megjelenni a zsidóság megbízottjaként. A három egyformán feljogosított zsidó szervezetnek t. i. három elnöke van. Az American Jewish Conference elhunyt nagynevű elnökének, Henry Monckynak utódát még nem választották meg. A Board of Deputies elnöke Brodetsky professzor. A délafrikai zsidóság élén pedig Bernard Ettlinger áll, aki már eddig is sokat fáradozott a zsidóság nagy kérdéseiben nemzetközi fórumok előtt.

Dr. MUNKÁCSI ERNŐ

Norbert

Irtá: Szekszárdi Molnár István

Barátommal munkaszádban találkoztam.

Amikor nekem bemutatkozott, semmi különösebb észrevenni valót nem találtam rajta, de annál több kellemetlen tulajdonságot vettem észre a fölöttései, a keretlegények, az őrmesterek.

Először nem tetszett az, hogy Norbertnek hívták. Másodszor az, hogy közel 80 kiló súlyú volt és több dioptriás szemüveget használt, ráadásul az, hogy mérnök volt.

Már a második napon mondtam az egyik keretlegény, hogy ez az a figura, akiből bohócot csinálnak. (Aki ezt hangoztatta, disznóhajcsárból lett baka volt, de őt oktató urnak kellett hívni, legalább tízszer szalutálni neki, míg egyszer feleletet kaphatott az ember.) Legelső volt, akit bukfenczettek. Ő volt, aki legelőször pofont kapott, később degeneráltnak hívták, de csak azért, mert egyszer ebédszünetben azt mondtam, hogy a finomság jósból fakad és ha agyonütnék is, akkor sem tudna senkire sem okkal, sem ok nélkül rákiabálni. Volt erre nagy kacagás az ő részükről, még a skomszéd szádban is beszélték erről.

De Norbert szótlanul tűrt, nem sokat kesergett ezen, mert

optimista volt és különösen azért nem busult, mert volt két testi-lelki jóbarátja G. Tibi és Sz. Laci. Az volt a babonája, hogy ameddig e két fiú közelében lesz, nem történhetik semmi különösebb nagyobb baja.

Igy volt mindaddig, amíg ki nem vittek bennünket. A baj ott kezdődött már, mikor hetvenünket beraktak a vagonba és a két barát nem volt mellettük. Folytatódott odakinn, amikor pofonon és a rugáson kívül a korbácsot is meg kellett ismernie és legszomorúbb számára az volt, hogy más munkahelyre vezényelték G. Tibit és Sz. Lacit. Egyetlen vigasztalás abban állt, hogy esténként amikor munkáról bejöttünk, láthattuk őket, sőt egy rövid ideig — abban az erdőben, ahova bennünket szabad elalati elszállásoltak — közelükben feküdhettek Norbi...

Közben pedig napról napra fogyott, a keretlegények legnagyobb öröme. Nem esoda, hiszen agyon volt hajszolva, kinezva ártatlanul. Azt mondták, hogy csak akkor lesz belőle rendes ember, ha majd ő is lefog 35–40 kilóra, mint a többiek. Erre nem is kellett sokáig várni, hamar bekövetkezett. De minél rosszabb állapotban volt, annál nehezebb

munkát róttak rá. Egyszer négyesen egy óriási fatörzset cipeltünk, (nem is tudom megszámolni hány méterét). Nem hiszem, hogy valaha is összesen kaptunk annyi ültést, mint ekkor. Norbert ezen a napon hetvenet számolt, én negyvenet. Most már csak azon tanakodtunk, vajjon meddig élünk, mert csak azt láttuk, fogyunk, fogyunk és hogy még jobban fogyunk, véresre vertek, hogy még kevesebb vér maradjon bennünk. Purser (egyik legnagyobb vérebünk, az utászszázad békája, vajjon hol van ő, hogy mind a mai napig élt), már hangoztatta, hogy egy hét múlva meghalunk. Nem haltunk meg, de ha Norberten kitört volna az elméje, egy cseppet sem csodálkoztunk volna, mert ugy szenvedett, hogy száz állatnak is kevés. Ő azonban tovább vigasztalódott G. Tibivel és Sz. Lacival, én pedig a titokban halott politikai hírekkel... Közben egymástán hullottak el legjobbaink végegyengülésben és más betegségben, de volt egy örömrünk is, közben végre magyar határhoz értünk Vereckére. Gondoltuk, hogy most már a határt beljebb tolják az oroszok, nem sokáig tart a szenvedés. De Vereckén sem volt jobb dolgunk. Ott is csak kineztak bennünket.

Amikor Vereckéről tovább mentünk, panaszkodtunk az

Október 16-án Debresenbe érkezett munkaszolgálatos hadifoglyok:

Kornhauser Róbert, Népszinház-u. 13, 106/301, Borzsani 1002/50.
Braun Armin, Stalinsk 7525/9.

Oroszországból hazatért és a Degobnál jelentkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Fisch Sándor, 9/4, Toldi Ferenc-u. 1/
Schweig Lehel, 421, Szövetség-utca 2/c.
Szaksz Burek Alkotmány-utca 4.
Goldenfeld Máté, Alkotmány-utca 4.
Schwarcz Lajos, Alkotmány-utca 4.
Welsz Ernő, Személynök-u. utca 25. IV.

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Oroszországból hazatért testvéreink az alábbi foglalkozási ágakban keresnek elhelyezkedést: tisztviselő, kereskedő, segéd, asztalos, bádogos, bórdíszműves, cipész, cukrász, fodrász, lakatos, utazó, mészáros, zenész, kárpitos, terménykereskedő, raktárnok, gazda, ügyvédjelölt, szűcs, kirakatrendező, soffőr, dobozgyári szabász, nyomtató, vegyész, gépészmérnök, malomszerelő, vízvezeték-szerelő, szakács, fogtechnikus, üveges, órás-ékszerész, gépésztechnikus, ügynök, villanyhegesztő, kalapos, pénzbeszedő, korrepetitor, paplanos, kádár, kötszővő, kovács, alkalmi munkás, állítsz, fényképész, pék.

Munkaszolgálatosok figyelem!

Budapestben állást nyerhet: tisztviselő, kereskedősegéd (vas, fűszer, festék szakmában), kárpitos, szobafestő, bórdíszműves, bádogos, vegyész, lakatos, műszerész, órá-ékszerész, segédmunkás, soffőr, konfekciós szabó, utazó, kötszővő, árukihordó, villanyszerelő, elektroműszerész.

Világban állást nyerhet: kereskedősegéd (rövidtáru, vas, vegyes, divattáru szakma), utazó, üveges, szabó, bádogos és szerelő, tisztviselő, konfekciós szabó, órá-ékszerész.

Minden munkahelyen jelenlét a DEGOB Információs Osztályán, Belhírlék 2. L. 36.

orvosunknak, hogy nem bírjuk tovább. Lábnak már tele van sebbel. Erre a doktorunk mindkettőnk lábába belerugott. (Onánia ez volt a gyógy-mód és nem törődött azszal, hogy nekem is és neki is, orbános volt a lábunk.) Aztán előbb én lemaradtam, felém ugyan magyar esendő urak még lőttek, de nem találtak. Később ő is lemaradt. Őt azonban a magyar esendő urak eltalálták a lábán.

A munkási kórházban találkoztunk újból.

En vérést is kaptam, másfél napi vizes gödörben való bujkálás közben, míg azután nagynehezen elcipeltek a munkási kórházba, mert a lábamon már nem tudtam állni.

Szegény Norbertnek nemcsak hogy golyó volt a lábában, hanem orbáncot is kapott. De mindezek dacára az egyik rosszakarátu orvos elvitte a kórházból. Még talán jó is, hogy ebben az időben nem volt itt Norbert, mert ezekben a napokban ugyancsak ottandóan bucsuzkodtam kedves társaimtól, akik mellőltetés végleggyengülésben halnak meg.

Azán egy nap mégis visszatért Norbert a kórházba, mert végleggyengüléses állapotban találtak rá. Az orvos lába próbálta kitenni, nem lehetett, mert komoly beteg volt.

Egy este keservesen sírt és így szólt hozzám:

— Meghalok, mert meg kell halnom.

— Ugyan, hogy mondhatasz ilyent — válaszoltam. — Eppen ma halottam az orvostól, hogy szépen javulsz.

És valóban így láttam, hogy Norbert állapota javul, legelőbbis hozzánk viszonyítva jó színben volt.

De egész éjszaka nyögött olyan hangosan, fájdalmasan, hogy nem lehetett lecsillapítani. Egy esendőörömmester nem tudta megtagadni önmagát, felkelt az ágyából, okmányt hozta és szájával többször ráütött. Az örmester ur nyilván azt gondolta, hogy ha zsidó, akkor nem kár érie.

Azán később ezt mondta Norbert:

— Arra az orvosra, aki belerugott és Veres horag szom (Feri volt az, aki egyszer egy bakával megverte, mert nem dolgozott eleget).

Később így szólt:

— Talán ha, mert már annyira szom ahas, hogy a lerugott pokrócot felvegyem.

Az örmester ut megint közbeszólt:

Szomulát, kéveskedik.

Megint esendőörömmester mehall Norbert.

Az örmesterkérdésen ez a ki-csátala maradt:

— Vajon hol van a csatala és G. Tóth, Sz. Laci?

Íz volt Fisch Norbert már élek.

Önkéntes és „hivatalos” kulturpolitika

Az Uj Élet szeptember 18-i számában megjelent „A zsidó ifjuság utal keres” című cikkemmel kapcsolatban levelet kaptam Várkonyi Oszkár zsidó testvéremtől, aki azt a javaslatot veti fel, hogy a felállítandó Ifjusági Ügyosztály, melyről levelemben szószert az irja, hogy „a zsidó ifjuság elsősorban kulturális szervek centrumának fogja fel”, adjon ki egy ifjusági hetilapot, mely a magyar zsidó ifjuság politikai és kulturális kérdésekben irányítja, nevei, tájékoztatja. Várkonyi testvérem arra kér, hogy levelére az Uj Élet hasábjain feleljek, amit annál szivesebben teszek meg, mert nemcsak ő, hanem igen sokan fordultak már hozzám és többi író, újságíró-társamhoz ezzel a kérdéssel.

Állapítsuk meg mindenekelőtt, hogy a magyar zsidóság hivatalos szervei és intézményei igen szegények, s a magyar zsidó olvasótábor különben is annyira lecsökkent, lezsugorodott sajnos, hogy több lapot, különösen hetilapot nem igen tud fenntartani. De ha fenn is tudna tartani, le kell szögeznünk, hogy bár az ifjuságnak sajátos és csak ifjusági vonalon, ifjusági irányítással elvezethető kérdés-komplexumai vannak, az ifjuság nem választja el a magyar zsidóság egyetemétől, s minden azzai lépésben, minden gondolatában együtt kell haladnia. Az ifjuság különálló politikai tájékoztatása mindenképpen helytelen, megbontaná a demokráciába szervesen beilleszkedni akaró és ezért harcolni is kész zsidóság gondolati és cselekvési egységét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy nem kell arra törekednünk, hogy minél több fiatal, minél több lendületes, friss, az ifjuság sajátos gondjait törő, hogyire ismerő erő kerüljön be a vezetésbe, a munkába. De a lényeg

a bekapcsolás, nem pedig a különválás!

Ami viszont a kulturális tájékoztatást és az ifjuság kulturális munkáját illeti, erről már mulikori cikkemben le-szögeztem, hogy csak a szükség-szerűség és az ezt felismerő önkénység teremheti meg azt. A zsidó írónak és olvasónak önkéntes munkaközös-ségekre kell tömörülniök és ha úgy érzik, úgy látják, hogy az idő és az olvasók igénye meg-érteli zsidó ifjusági könyvek, folyóiratok kiadását, előadás-sok, viták megrendezését, akkor meg kell tenniük. Az Ifjusági Ügyosztálynak nem szabad, hogy az legyen a feladata, hogy valami „hivatalos” jellegű szellemi és anyagi alaphoz a zsidó ifjuság kulturális igényeit irányítsa, hanem hogy reflexet adjon a zsidó ifjuság társadal-mában lévő kulturális mozgalmaknak és erőknak és hogy rendszerbe foglalja azokat. Az Ifjusági Ügyosztály emleireinek állandóan figyelniök kell azo-kat a mozgólódásokat és erje-déseket, melyek a zsidó ifju-ságban lezajlanak, de nem nekik kell kitermelni és szabá-lyozni azokat. A zsidó ifjuság kulturális mozgólódásait, szel-lemi, lelki, erkölcsi emelkedé-sét magának az ifjuságnak kell kitermelnie és végrehajtania, senki másnak! Ehhez feltéte-lül szükség van a „hivatalo-sok” megértő, együttérző, gond-jainkban részvevő szemléleté-re de elsősorban arra van szükség, hogy te, Várkonyi Oszkár testvérem és ti többiek mind, akik közösségünk dolgai iránt érdeklődtek, ne hagyjátok eladni magatokat a se-gítés és felemelés nemcsa-pát-hozat, hanem minden erőök-vel, minden tehetségeitekkel közösségünk, s ezáltal az egész emberiség ügyét szolgáljátok. Erről van szó, s megkérjétek, hogy az önkénységnek ez a feltörő szenvedélye minden gá-tal, minden akadályozó tor-laszt el fog hártani utjából.

A. G.

Székely Emil ékszerész 26

Brülláns, ékszeri anyag, ezüst, órák, veszt, csokor és elad.

UTAZIK?

Műpébörűnd 12 60x40 cm.) 38.- Ft
A táskák (41-es) tehén (spalt) bőr 68-80.

Használt bőrűndök, vétel-eladás

L. A. N. G. Szépi műhely Nepszinház-utca 21.
börűndöz, nőtáska-készítő Telefon: 135-033

Fűszeres, órák, ezüstárak
vétel, eladás, foglalkozásban
KENDÉ SÁNDOR-nál Budapest, V. ker.
Teréz-körút 48 (Nyugatnál)

Forgalmas helyen! Jól menő
fűszerüzlet eladás miatt átadó. Tel.: 184-224

„Megismertem szívöket, fényes tehetségöket, vasszorgalmukat“

Egy antiszemita hamisítás cáfolata

Irta: SZILÁGYI GÉZA

I.

Jóindulatú véletlenségből, ilyen is akad, évek után megint kezembe került egy már rég agyonhombáztottnak hitű könyvem, Tolnai Lajosnak *A sötét világ* című önéletrajza. Először vagy ötvenhárom évvel ezelőtt egy képes hetilapban közölték folyóirásokban. Őt éve pedig egy nagy kiadválmalat kötetben adta ki. Tolnai Lajos a 19. század utolsó négy év-tizedének egyik legkiválóbb és legélesebb arcú írója. Móríz Zsigmond néhány évvel ezelőtt, inkább ellenmondást, mint helyeslést keltve, a „legnagyobb magyar regényírót“ megillető babérkoszorúval tisztelt az immár negyvenöt esztendeje halvanőtök életében meghalt író mindjobban elkakuló emlékének. En nem osztályozok, hanem becézem azzal, hogy nagy, komoly, értelmes regények alkotójának mondom. Legjobb munkáiban — jogom van csak rájuk mérni szerzőjüket — korának, melyet ő maga a „foszforeszkáló rothadás“ korának átokszerű nevével állított peljengérré, felejthetetlen képét adja, mely persze nemcsak *körkép*, hanem szörnyű körkép is. Komlós Aladár, akinek nem közönséges érzelme van a házassálfinom, néha nagyon elrejtett irodalmi különbségek kilapogatásához, egy mélyrelátó cikkében azt a véleményét hangoztatja, hogy Tolnai némely munkája inkább indulatos pamflet, semmint regény. Ezt az ítéletet azonban kiegészíthetjük azzal, hogy Tolnai legtöbbször ért ahhoz, hogy a személyes sérelmeken való felháborodásból született pamfletet *sűk magánügyből közérdekűvé* szélesítse, nyomatékosítsa és hangosítsa. Csak rendkívül *tehetségtől* telik ilyesmi.

II.

Az elmult diestelen negyedszázad antiszemita irodalomtörténetírói és eszlőkikusan szemérmellen túlzással azt szerették volna kimutálni és bebizonyítani, hogy minden vala. mirevaló keresztény magyar író megvetette és gyűlölte a zsidókat. Névsorukat vakmerő hamisítással egyre gyarapították és megduzzasztották. A zsidófalók közé diadalharsogással besorozták Tolnai Lajost is. Tolnai realista író volt, Magyarországon időrendben talán az első, az ilyfajta élelfelelők között. Az embereket olyanoknak ábrázolta, amilyeneknek a ruháikból kihámlva láttá őket. Azokkal, akiket tollhegyre vett, vagy akiket *felszart tollára* — ez a két művelet legtöbbszor ugyanazt jelentette nála — *sohasem volt kíméletes, sem a keresztényekkel, sem a zsidókkal*. A komisz embert, felekezetre való tekintet nélkül, komizságának teljességében szíjazta szígyenpadra. Csöppet sem titkolla, hogy miközben, sokszor akaratlanul torzítva, leírja alakjait, nagyon *emelyeg a gyomra*. A legtöbb ember, nem elvből, hanem mélységesen káibrándító *személyes tapasztalatok alapján*, nem volt rokonszenves neki, akár keresztény, akár zsidó. Ezt a nála egyénileg eléggé megokolt általános embermegvetést bizonyos lelkiismeretlen „irodalomtörténészek“ az író egyoldalú antiszemitizmusává próbálták ferdíteni. Ennek a most néhol ismét felújított hazugságnak legkeményebb cáfolója maga — Tolnai Lajos.

III.

Zsidó lányt vett feleségül, a legholdogabb házasságban élt vele minihalál. Zsidó házaspárt kért meg Marosvásárhelyt született kislányának keresztzülelül, éppen akkor,

amikor Erdélynek ebben a Kolozsvár után második szellemi központjában *protestáns lelkész volt*. Antiszemita bizonyára ezt nem tette volna. Ő maga így emlékezik meg az esetről önélelírásában. „Az emberek oly jók voltak, hogy talán keresztényekkel nem is kaptunk volna. Bevallom: megvetéssel fordultam el egyházam, hitem lelkelen sorsosaitól. Fel is adtak érte. És perbe is fogtak.“

Feleségét, a mezőkövesdi zsidó lányt, szinte *ódaí hangon* ünnepli a *Féja Géza* és elvbarátai szerint „antiszemita“ író. A többi között ezt dalolja róla prózában: „Oh, édes, aranyos, százszor, ezerszer megsíratott feleségem, Fannym! Nem kürtöltem nevedet, vásárra soha nem vittem; szerelmi olesó ciklusokba ragyogó szemeidet, nemes szívedet, égi tisztá lelkedet nem szöltem. Itt sírod párnáján térdelve nyögöm: Oh, oh, üdvösségem, oh egyetlen örömöm, oh mindenem, eltemet! világom! *Ilyen tisztá, világos észt, boncoló elmét, ennyi kedvességet, bájt eddig nőben nem láttam*.“ Majd könyvének egy másik helyén így áradozik nejléről: „Nem tudom, elmondjam-e: elbeszéléseim, regényeim legjobb alakjait, legszebb részleteit majdnem az ő végtelenül finom esze, megfigyelő tehetsége teremtelte. Annóra benne, általa, neki éltem, hogy fényes, tisztá emléje nélkül gondolkozni se tudtam. *Író, — ha szabad magam annak tartanom — nejlén hűbb, okosabb, igazabb, fáradhatatlanabb barátom nem bírt seha nálánót*.“

Mikor ellenségei az igazságnak ezt a megszállott fanatikusát kimarták papi állásából és tízenhat, keményen végigharcolt eszlendő után kénytelen feleségével Marosvásárhelyről szinte egy-ingben visszamenekülni Budapestre, barátaitól, ismerő-

seitől, hálára kötelezett híveitől egy állérnyi utiköltséget sem tud kölcsönül összeszedni. A kötségbesés pokoli tornácában ez törtélik vele: „Valóban az Isten nem hagyja el az embert! A legrettenetesebb helyzetben jelenik meg. Egy zsidó jött el hozzám, Baruch Adolf, hogy annyi pénzt ad rendelkezésemre, amennyire szükségem volt. Majd fizetek, amikor tudok. *Legyen áldott a némes. Jó embernek emléke örökké*.“ Így hálálkodik egy zsidónak, évtizedek mulva nyomtásában is, egy „antiszemita“

A „pokolbéli“ Breughel idegfacsató színeivel festi le Tolnai azt a megszégyenítő bánásmódot, amelyben Erdélyből Budapestre visszatérése után, 1884-ben, a hivatalos irodalmi körök részesítették, csak azért, mert, mint felbördül, „egy csomó hitvány embert leírt“. Egyetlen vigasza a „német journalisták“, némelen itt zsidó kell érteni. „Két nagy német journalistára hivatkozom, két igazi nagyságra, az egyik dr. Falk Miksa, a másik dr. Silberstein Adolf. Ahogy ezek írtak és nyilatkoztak rólam: *kopársónba elég pihenővankosnak*.“ Így hódol meg zsidó hírlapírók „némes szíve előtt“ egy „antiszemita“

A könyv utolsó fejezete zsidó embernek, dr. Murányi Ármin ügyvédnek emléket idézi fel meleg gyöngédséggel. Tolnai ellen ekkor, a kilencvenes évek elején valóságos *bojkott* szerveződött. Az egyetemre, noha magántanári habilitációja volt, *Gyulaiék és Beöthyék be nem bocsátották*. A negy lapokból, amelyek tíz évvel előbb még lörték magukat regényeiért és elbeszéléseiért, úgy *elűnt neve*, mintha máris halott volna. Ekkor váratlanul felkereste dr. Murányi Ármin, aki sohasem látta azelőtt, hetilapjánál főmunkatársi címet és rendszeren megfizetett állást ajánlott fel az írónak, a legmesszebbmenő függetlenséget és szabadságot biztosítva tollának. És Tolnai, aki korá legnagyobb irodalmi és politikai tekintélyeiben is veséig ható szemmel felfedezte és irgalmatlanul leleplezte a *gyarlóbbnát gyarlóbb embert*, eunek ma már teljesen elfelejtett zsidó ügyvédnek őszinte sza-

A bukaresti M. Siegler
Jiddis Színház 17 tagu
világhírű társulata

SEVILLA PASTOR

MAX MORRISSON

vezetésével

Európa rendezés

Jegyek előjegyezhetők: Európa hangverseny iroda VI. kerület, Kiss János-utca 2/b

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

november hó 15-én amerikai
turnéja előtt a Zeneakadémia
kamaratermében kezd meg
vendégjátékát.

vakból ezt az emléklapoket nyújtja át: „Ember, aki adott szavát soha meg nem szegte; ember, aki irántam soha egy percig is meg nem hidegedett, ember, akitől engemet a leg-összintébb barátság köt.”

IV.

Az emléktérítés végére járva ideiktalunk belőle néhány összefoglaló sort, mégpedig a munka elejéről, mert csak így, előről hátra helyezve, válik az idézet igazán megérthetővé és meggyőzővé. Győnkön tartózkodásáról — tíz esztendő volt akkor Tolnai — ezt írja majd nem ötven évvel később: „Szomszédaságunkban volt éppen a zsidó templom. Már estefelé hallottuk, amint a zsidók imádkoznak és énekelnek. Gyertyáik fénye egészen odavilágított hozzánk, hogy színről színre láthattuk, amint az imádkozók padocskáikba kapaszkodnak és hajlonganak. Valóban ez is jel volt, de csak nekem, ki életem legfontosabb mozzanataiban oly szoros összeköttetésbe jutottam a zsidókkal. Megismertem szívókat, melyet magyar ember oly félve akar megösmerni; fényes tehetségűket, mely Magyarországnak egykor legnagyobb gazdagodása lesz; vasszorgalmukat, mely minden erélyt, ami bennük él, felülmúl és haláttalan békétlenségüket a sors millió csapásaival szemben. Ha a valóság a szív élete: náluk az; ha a vallás palota, kunyhó, menedék: az ő életükben ezerszer az. Ha a vallás kenyér, mely soha el nem fogy, az ő asztalukra az. Előbb a kenyérből — mikor testvérem, legregibb barátim elrejtették előlem kenyerüket, én ettem.”

Szívűl kívánok a zsidóság-nak sok ilyen „antuszemlét.”

Ki tud róla? Flam

Schwarcz György

szül. 1915 január 8. Budapest, elhunyt 1943 február 14-én Sumy és Romny között. Gödöllőre vonult be 1933. századhoz, ahonnan Slankában vitték. Onnét Ukrajnába. Aki tud róla, értesítse édesapját, Schwarcz Dezsőt, József aggokbára, XIV. Ida-utca 8.

Jó és olcsó

függőnytartó

képekterek

SZÉCSÉNYI

VII., Bathlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-288.

Varrógépek

Ipari és háztartási célra Kőlcsonzás javítóműhely

GYERMEK-OLCSÓ

nagy választékban, Bachrach, Dohány-u. 68. Tel.: 222-687.

A Badacsonykörnyéki emlékaválás

Szeptember 21-én a Badacsonykörnyéki zsidó mártíroknak állítottak emlékoszlopot a Képtalanitói temetőben. A kegyeletos emlékezést „a Megtérés szombatján” a tapolcai templomban ünnepi istentisztelet előzte meg. Az avató ünnepélyen képviselve volt, a tapolcai hitközség Szűcs István elnökkel és Horvát László al-elnökkel.

Dr. Hirschler Ignác pesti rabbi tartotta az avatóbeszédet, amelyben „tanu legyen ez az emlékoszlop” idézetből kiindulva, azt fejtegette, hogy ennek a köoszlopnak nem is a temetőben, hanem a község főterén kellene állni tanuságul és emlékeztetőül a próféta ígéje szerint „ez a néma kő a siratófalból kiállni, beszélni fog”. Ez a kő intő szóval fordul a világhoz, hogy gonosz-ság, gyűlölet hova sodorja az embereket: a sir szélére és a haza végpusztulásába. Ez a köoszlop meinentő legyen a társadalomhoz, hogy a fajgyűlölet és az antiszemitizmus elnyomása nem a zsidóság ügye, hanem az egész magyar nemzeté. De ez a kő a zsidóság-hoz is intőszóval fordul, hogy immár minden erőnkkel fogjunk össze, hogy a sokai szenvedett és ma is üldözött zsidóságnak legyen végre egy otthona, ahol békén fog lakozni és háborító nem lesz.

Ezután Spiegel Jenő gazdálkodó megrázó erővel bucsuzott a rokonvértanuktól, akiket követ dobáltak meg, azok, akiknek ők kenyerét vitték. Végül válaszolt azoknak, akik a mulla fátyolt akarnak boricani és azt hirdetik, hogy el kell felejteni mindent: „Hát a békére és uralomra mi is vágyódunk, de ez nem jelenti azt, hogy békét és bünbocsánatot hirdessünk, rablóknak és gyilkosoknak. Itt a jelköpes siremlék előtt megfogadjuk, hogy míg csak élünk, mártir-jaink emlékét soha nem feledjük és minden év június 8-án emlékműveszt gyújtunk és elmondunk éretek egy Kaddis imát... Az ünnepélyt El molé rachamim és a gyászolók kaddis imája fejezte be.

„Zsidóság és az Islam”

Dr. Szőnyi Géza előadása az Ichud Mapáj-ban.

Hétfőn este, a Fürst Sándor-utcai kultúrteremben, nagyszámú közönség jelent meg az Ichud Mapáj pártnapján. A Halikva eléneklése után dr. Dénes Béla mondott elnöki megnyitót, majd Demján Éva előadóművész szavalt Giszkalay János verseiből. Dr. Szőnyi Géza palesztinai vendég-előadó „Zsidóság és az Islam” címen tartotta meg nagy érdeklődéssel várt előadását. Történelmi visszapaillantást vett azokra a kapcsolatokra, amelyek az arabok és zsidók között voltak Mohamed felépése előtt. Arab törzseket hódítottak meg, akikre vallási és kulturális szempontból nagy hatást gyakoroltak. Mohamed ideológiájának a felépítésében ezeket a hagyományokat felhasználta; tulzást nélkül állíthatjuk azt, hogy az Islam a zsidóság emléjén nevelkedett. Kezdetben Mohamed rondkivűd elismerően nyilatkozott a zsidóságról és sokszor az arabok rovására részrehajló volt, ha arab és zsidó ügye került eléje. Csak akkor kezdte rágalmazni a zsidóságot, amikor nem hódolhat be az ő ideológiájának. Az arab kultúrának is nagy hatása volt a zsidóságra. A legnagyobb zsidó költők egyike, Jehuda Halevi, az arab filozófia hatása alól nem tudta kivonni magát. Ma az Islam ismét felemelkedésben van, úgy kulturális, mint gazdasági és politikai szempontból. Feltétlenül szükséges, hogy a zsidóság megtalálja az együttműködés útját ezzel a testvérvallással és testvérvérrel.

Dr. Szőnyi Géza rendkivűl vonzó előadásért dr. Dénes Béla mondott köszönetet.

ÜZLET-ÜZEM

átadó?

FELLNER

által

kapható!

Szent István-körut 30. sz.

Butorvásárlók figyelem!

Olcsó árak. Részletre is, előleggel.

Hálók, kombinált szobák, garnitúrák, egyes darabok igen nagy választékban.

Zsimerman Akácfa-u 5
Szombaton zárva.

Dohány-utca 43.

Pedikür

speciális lábápolás

benőtt körmök

akszerű, fájdalommentes kezelés.

Díjtalan lábvizsgálat

Rences

pedikülmesternél Csengery-u. 84

Felhívás a volt theresini deportáltakhoz!

A csehszlovák kormány emlékművet kíván felállítani a theresienstadti borzalmak színhelyén. A monumentális emlékmű felállításának kapcsolatban a csehszlovák kormányhatóságoknak szükségük van mindazok neveire, akik ott deportáltak voltak.

Felkérünk mindenkit, aki Theresienstadtból visszakérült, hogy nevét és személyi adatait f. é. november hó 1-ig bejárólág közölje

a Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága Információs Osztályaival, Belügy-tér 2. I. 36.

ELADÓ

HARLEY DAVIDSON 1200 m³, cserélhető kerekekkel, luxus és teher oldalkocsival, pótkerék és csomagtartóval eredeti Harley pótlással, tartakék kerekkel. XIII. ker., Tüzér-u. 47. DOMJÁN.

Zsidó Intézmény

ügyvédi vagy jogtudori oklevéllel bíró

fiatal tisztviselőt keres,

aki magánpraxist nem folytathat. Teljes életrajza tartalmazó ajánlatok „Élethivatás” jellegre adandók be a kiadóba.

Kulturintézet (alakulóban) keres jómegjelenésű, tárgyalóképes, fiatal

titkárt vagy titkárnőt azonnalra, továbbá musz. üzvegyel, Olaszországban élő, ur, kis családdal

háztartásvezetőnek

decemberre. Ajánlatokat „Komoly” jellegre a kiadóba.

Ne dobja el régi nyakkendőt, szépen, olcsón kiadja musz. üzvegy H. R. né. V., Thurzó-köz 10 I. 2. Ha kell érte megyek.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent ellát. — (Éjjel-nappal)

Óráként 6 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Uj KÉZIKOCSIT honnan végy? Bajnok-utca 34.

PAPIR, IRÓSZER

üzletikönyvek, karlók, amerikai naplók és átiró könyvek. WEINBERGER ÉS FEJERNÉL, VI., Deák-tér 6. (Anker-palota). Tel.: 426-613.

Hirek Palesztináról

A palesztinai idegháború első menetét elvesztették az arabok

Az elmúlt héten érdekes változás volt tapasztalható az angol sajtóírók útján terjesztett arab vonatkozású hírekben. Míg korábban szenzáció és izgalmas jelentések során arról értesült a világ, hogy arab csapatmozdulatok folynak a palesztinai határon s az arab államok közössége készen áll arra, hogy Palesztinát fegyveresen hódítsák meg az arabok számára, addig most egymásután a cáfolatok egész sora jelenik meg, tagadva az arabok katonai akcióit. Hol teljesen valótlannak minősítik azt, hogy csapatokat vontak össze Palesztina határain, hol pedig — mint Egyiptom esetében — csupán hadgyakorlatról beszélnek és a kolera elterjedésével magyarázzák, hogy e — „hadgyakorlatok” a palesztinai határ közelében folynak. E változás érthető. A nagyhatalmak véleménynyilvánítása után ugyanis már nincs jelentősége a politikai nyomást elérni kívánható azonban, hogy különböző arab körök igen izgatottan várják az UNO döntését. Nem is annyira Palesztina arab jellegének megőrzése miatt. Az izgalomnak főoka az, hogy az ország kettőszelése, valamint az angol csapatok kivonulása esetén az egymással ellentétes arab körök közül melyik kerül ki győztesként. Abdullah királynak ugyanis ez az utolsó lehetősége arra, hogy Nagy-Szíriára vonatkozó tervét megvalósítsa. A Mufi és köre pedig véglegesen elveszít jársz-maját abban az esetben, ha a zsidó államot Palesztinában felállítják. Jól informált köröktől szerzett értesülések szerint az angol Gyarmattügyi Miniszterium még nem választott véglegesen a két arab csoport között. Hatalmas tülekedés fog megindulni az angol csapatok kivonulása esetén és azok a hírek, amelyek arab csapatmozdulatokról szólnak, kénytelenben azt a versengést takarják, amely a palesztinai arab részért látnak meg. Abdullah transzjordániai légionáriusai s a Mufi Damaskusban kiképzett zsoldosai azon versenyeznek, ki foglalja el előbb az új területet.

Az arab köröknek ez az egymást fenyegető katonai készülődése természetesen a Jisuv felkészülését is szükségessé teszi. Az Arab Liga hírhedjára tele kudarccal járt, mert sem a nagyhatalmak képviselői, sem Palesztina zsidósága nem ijedt meg a fenyegetésektől. A Jisuv a kellő felkészültség állapotába került. A Wad Leumi Ben Gurion javaslatára elhatározták, ideiglenes zsidó kormány alakítását, amelynek feladata lesz, hogy felelősséget

vállaljon az UNO felé az ország békéjéért és közbiztonságáért. Ezt természetesen csak akkor lehet meg, ha a vélelomban felhasználható erők rendelkezésre állnak. A Jisuvból érkezett jelentések szerint az elmúlt héten Erec Jisraelben meglették a szükséges intézkedéseket arra az esetre, ha az angol csapatok kivonulásával támadt útt az arabok kívánják kitölteni. Azok a jelentések, amelyek az ország mozgósítá-

Előkészületek az angol csapatok kivonulására

A helyzet ismeretében még mindig a legnagyobb óvatossággal kezelendőnek tartjuk azt a hírt, hogy az angolok ténylegesen véglegesen elhagyják Palesztinát. Feltehetőleg ugyanis, hogy a hirtelen kivonulással valószínűleg előidézett káosz, vagy esetleg háború arra készteti majd az UNO-t, hogy nemzetközi hadsereg hiányában mégis az angolokat kérje föl a rend biztosítására és így az angol kormány az UNO szentesítésével folytatná addigi politikáját. Ezt a rélt természetesen csak akkor érheti el a brit politika, ha végsőkéig kitart annak hangoztatása mellett, hogy csapatait kivonja az országból és erre előkészületeket is tesz. Ilyen szemszögből kell megítélni azt a hírt, amelyet Jeruzsálemből kelteztünk kaptunk és amely arról számol be, hogy a palesztinai hadseregszervezettség utasítást adott az ország különböző pontjain levő katonai

sárol tudnak, természetesen távoztak. Az állandóan 100.000 embert fegyverben tartó Haganah mozgósítására ugyanis nincsen szükség, csupán arra történetek előkészületek, hogy a nem Haganah-hoz tartozó 15—45 éves koru, mindkét nembeli zsidók hogyan kapcsolódjanak be a Haganah akcióiba. Ezzel egyidejűleg stratégiai fontosságú pontokat és nagyobb üzemeket megerősített Haganah csapatok védnek. Golda Meir sohn egyik beszéde pedig arra utal, hogy a Haganah főhadiszállását újjászervezték és új tiszteket képeznek ki. Ha szükséges, egyik napról a másikra a kis zsidó ország harcra sz állapothozható.

táborainak a kiűréssel kapcsolatos előkészületek megtételére. A „kiűrési terv” ismét jellemző az angol hadsereg zsidóellenes megállapítására. A terv szerint ugyanis előbb az arab területeket hagyják el az angol csapatok és így lehetőséget adnának arra, hogy a lépésről-lépésre elvonuló angolok mögött az arabok megszállják és megerősítsék az általuk elhagyott területeket. Közben pedig az angol hadsereg továbbra is megszállottan tartja — sőt biztonsága érdekében még fokozottabb felügyeletet gyakorol — a zsidó részeket, ahol eddigi alijah ellenes politikáját gyakorolja tovább.

Az állítólagos angol hadsereg kivonulással kapcsolatban érdemesnek ítéljük a „Haarec” erre vonatkozó néhány mondatát. „Háborús eseményektől eltekintve, a történelemben még nem fordult elő, hogy egy kormány elvonuljon olyan terü-

letről, ahol az államháromnegyede lakosai senkinek sem adta előbb át. Ez lenne az első ilyen alkalom, amikor az angolok által irányított palesztinai kormány tudatosan olyan légtér teret kíván előidézni, amelynek következménye a fő-kormányzó szavai szerint: nyomor, gazdasági káosz és vércsátás. Ennek ellenére arabok és zsidók egyaránt kívánják az angolok teljes visszavonulását. Ez az angol b jelent s nem lepi meg a zsidókat, hanem még azokra is éberré teszi, akik nem látták világosan a pillanat veszélyes jellegét.” Az angol kormány már a saját népének közvéleménye előtt is olyan sokat hangoztatta csapatainak Palesztinából való kivonulását, hogy a kérdéssel az angol sajtó is állandóan foglalkozik. Az UNO-ban elhangzott nagyhatalmi felszólalások után a „Manchester Guardian” így ír:

„Palesztinában csak két dolog között lehet már választani. Vagy a zsidók maguk hajlítják végre az ország főszeletését, valószínűleg igazságtalanul és minden bizonyíték nélkül, ami hosszabb háborúhoz vezet, vagy pedig az Egyesült Nemzetek osztják fel az országot az igazságnak és rendnek legalább halvány reményével. Ha az UNO szembenézve ezzel a helyzettel arra határozza el magát, hogy a felosztást megszavazza, és a felosztás végrehajtásához nemzetközi segítséget is biztosít, úgy szégyen lenne, ha Nagy-Britannia egyedül ellenzne ezt. Nem lehetünk még olyan szegények és gyöngék, hogy mindenáron el akarjuk kerülni a felelősséget.”

Az UNO időleges Palesztina Bizottságának tanácskozásai

Az időleges bizottságban befejeződött a vita s amikor a sorokat írjuk, sor kerül a javaslatok főütti szavazásra. Megállapítható, hogy az arabok és az angolokon kívül alig akad olyan nemzet, amelynek képviselője a zsidó állam felállítását ellen szólna fel. Remélhető, hogy akár a Jewish Agency, vagy valamely vállalkozás kiadásában a nagyközönség számára is összegyűjtve, közzé fogják tenni a Bizottság ülésein elhangzott felszólalásokat, mert azokban — Auschwitz után szomorú vigaszként — az emberiség együttérzése kapott hangot a zsidó ügy mellett. A sok felszólalásból már most idézni kívánjuk azonban egyes hazai körök ekulására is a Szovjet-Úr és Csehszlovákia képviselőjének néhány feltehetetlen megállapítását. Carah, kín professor a Szovjet-Úr nevében többek között a következőket mondta: „Nem szabad elfelejtenünk arról, hogy a legutóbbi háború folyamán a zsidó nép rendkívül sok

A

VARSOI JIDDISCH SZINHÁZ

művészegyüttese folytatja diadalutját új műsorral

a Zeneakadémia kistermében

okt. 25, 26, 27, 28, 29.
Nov. 3, 4, 5, 10, 11, 12-én
este 8 órakor és okt. 26,
nov. 2, 9, 16-án délután 2 órakor is

a Józsefvárosi Színházban

okt. 30, nov. 1, 2, 6, 8, 9,
13, 15, 16-án este 8 órakor

bemutatja

SZÉDER EST

című (PAPIERENE KINDER)

életképet 3 felvonásban. Írta: LUDVIG SATZ

A közkedvelt

MISCHA BERNSTEIN

legnagyobb alakítása.

szennvedésen ment keresztül... Felétlenül gondoskodni kell a sokat szenvedett nép szükségleteinek kielégítéséről... A mult szenvedései megmagyarázzák a zsidóknak önálló állam megteremtésére irányuló erőfeszítéseit és igazságtalanság lenne elvárni ezt a jogot a zsidóktól. A zsidó nép, csak úgy mint minden más nép, joggal követelheti, hogy sorsa biztonsága és jóléte ne függjön ennek, vagy annak az államtól, amelytől és jövedelmétől.

Csehszlovákia nevében Magyarok külügyminiszter beszélt: „Lemérem valamennyire a zsidókérést — mondotta Maesaryk — és tudom, hogy a Palesztina probléma megoldása ennek feltételét követelménye. Szegényréteget nélkül vallok be, sőt egyenesen büszkeség tölt el, amikor elmondom, hogy magam is sok zsidót segítettem Palesztinába. Csak a gázkamra és a viszonylagos biztonságot nyújtó Palesztina között lehet választani. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy azonosítom magam a palesztinai, fekete-keresztelmezt lebonnyolító bevándorlással” de meg kell kezdenem, hogy egy elkeseredett, meghajzott és megbámult néptől nem lehet azt követelni, hogy mindig szentek közösségeként viselkedjen. Nem ismerem pontosan a Közel-keleti problémákat és szinte egyáltalában nem értek az olajvesztékekhez. De van egy olyan csúszópont, amelyet egész életemben borzalommal szemléltem. Arra a csúszópontra gondolok, amelyen évszázadokon keresztül, időnként zsidó vér folyt és amelyen át 1933–1945-ig fellelőszóval áradatban ömlött el egy nép vére. Nem tudom, nem akarom elfelejteni ezt a hihetetlen jénit és szegénységet, amelyet hajlom meg fejemet, mert én is azok közé tartoztam, aki nem gátolt meg ezt a nagyban folytatott gyilkolást, ahelyett, hogy bátorsággal és elhatározottsággal szembeálltam volna annak elkövetőivel még mielőtt késő lett volna.”

Miután az időleges bizottságban minden állam kiküldötte felszólalt. A tárgyalások befejezése napján ismét szót kapott a Jewish Agency képviselője és a Palesztinai Arab Főtanács. A Jewish Agency bejelentette, hogy az UNO-tól a zsidó állam felállítását várja, amelyek elfogadása ugyan hatalmas feladat a zsidóság részéről, mert az az országnak lenne második felosztását jelentené. Hivatalosan az UNO tudomására hozta a J. A., hogy a palesztinai zsidóság szükség esetén az angolok kivonulása után egyedül is megtudja védeni az ország biztonságát. Mindenesetre felajánlják az Ország zsidó védelmét, az esetleg felállítandó nemzetközi rendbiztosító szervek szolgálá-

sára. Az arabság képviselője bejelentette, hogy az arabok kétségszűen az UNO jogát az ügyben való döntést illetően.

Az „Exodus 1947” utasainak táborai körül eltávolították a szöges drótot

Miután az angolok minden kísérletezése, hogy az Exodus utasait számbavegyék és őket a franciaországi átköltöztetésre rábírák csődöt mondott, új lépésre szánták el magukat. Eltávolították a táborok körül a szöges drótot és a táborok igazgatóság a többi németországi D. P. táborral azonosan szervezték meg, azaz elvonták a német őrséget és a felügyeletet a zsidó szervek kezébe adták. Azt remélik ugyanis, hogy ilyen módon sokan el fognak szökni a táborból és kevesebb ember táplálásáról kell gondoskodniuk, még ha ez a táplálék erősen csökkentett és a német fejadagokkal egyenlő is. A bergensbeleni táborban élő zsidó menekültek csodálatos népi újjászülétsről tettek tanúságot akkor, amikor egy gyűlésükön egyhangúlag kijelentték, hogy havi 300 palesztinai certifikátjukról lemondanak az Exodus utasai javára. Ezzel elismerik azt, hogy az Exodus vándorainak áldozata az egész zsidóságot hozott áldozat volt.

(GELLÉRT)

— Adomány. A Pesti Izr. Nőegylet a következő adományok nyugtázását kéri: Augenstein Tibor a tolnai izr. hitközség alelnöke a következő összegeket fizette le az Orsz. Izr. Leányárvaháznak: Pajzs Andris szüden gyűjtés 137 Ft, templomi adakozás az ünnepek alkalmával 160 Ft.

HÁZVEZETŐNŐK ELMENNE 28 éves kány, vidékre is. Érdeklődés Budapest, VII., Szövetség-utca 38., földszint 5.

EGYEDÜLLÁLLÓ, perfekt házvezetőnő elhelyezkedne magányos-hoz, vidékre Reisz Rózsi, Erzsébet királyné-ut 2.

SZERÉNY mindenek főzőnő keresünk, reggel 9-től délután 3 óráig. „Apa és Ba” jelíre a kiadóba.

STERN BÁC SI ÉTTERME
ORTH. KÓSER a régi helyén (VII., Rumbach Sebestyén-utca 10 szám.)
Előzőekny UJBÓL MEGNYILT Telefon: 226-748

Minden-féle **SZŐRME**

H I R E K

— Orthodox vallásos félóra a rádióban. Kedden, október 23-án reggel félnyolc órakor orthodox vallásos félórát közvetített a rádió a stúdióból. Beszédet mond dr. Dohány József kiskunhalasi főrabbi. Enekel Katz Jenő miskolci főkantor. A kórust vezényli Speiser Márton. Harmóniumon kísér Gottschall Jakab karnagy.

— A Szegedi Izraelita Nőegylet újjáalakult. A Szegedi Izraelita Nőegylet több mint egy év előtt hívta új életre Dános Dezső hitközségi kultuszlelkészének ügybuzgósága. Ideiglenes vezetőséggel lelkesen munkálkodott az elmúlt év folyamán és különösen az összejárás érzését és a jótékonytág gyakorlását tartotta mindenkor szem előtt buzgó munkájában. Október 9-én alapszabályszerűen is megalakult. Nagy számban gyűltek össze Szeged zsidó asszonyai, hogy megalakítsák az aktív működésre hivatott egyesületüket. Örökös diszelnőknőnek választották meg dr. Löw Imánuelné és dr. Pap Róbertné. Az egyesület elnöke Dery Ernőné, társelnöke dr. Frenkel Jenőné, alelnökei Dános Dezsőné és Müller Jánosné, pénztárosai Dános Lajosné és Spitzer Zoltánné, titkárai B. Halmos Klára, Haáz Ernőné, jegyzői Gönczi Ernőné és Sachs Nándorné, ellenőrök dr. Erdélyi Mihályné, Katona Lajosné és Pálfi Gáborné, ügyész dr. Ágai Dezső lettek. Megválasztottak ezután kultur, vigalmi, kórházi, menházi és árvaházi heti összejöveteleket szervező, gyermekvédelmi és iskolai bizottságokat.

— A Magyar Clonista Szövet. ség szívélyesen gratulál Rosenbaum Tibor, kiskunhalasi főrabbi-nak, az M. C. Sz. Intéző Bizottság tagjának eljegyzése alkalmából.

— A Híszadru Mizrachi utasait Tora válvoda Ráv Pinchasz Rosenbaum, kiskunhalasi főrabbinak, a mozgalom alelnökének szívélyes mezteltozt kíván Stern Sarával (Geneve) való eljegyzése alkalmából.

Mindenre alkalmas

20 m. hosszú, 11 m. széles, 6 m. magas építtelvényiség áruháznak, szövetkezetnek stb. VIII. kerületben átdó. „Áruház” jelíre a kiadóba.

Elcserélném

Andrássy-ut mellett három, szobás, világos, teljesen ép, összkomfortos lakószobát két, szobás összkomfortos lakásra. „Igényjogosult” jelíre Block-nérhez, Bajcsy Zsilassky-ut 33.

Ingjavitás

férfit és női fehérneműk készítése hozott anyagból is. VIII., Szentkirály-ut. 2. (Rákóczi-ut sarok) Musz. üzv. üzlete. Az Uj Élet olvasóinak 10% eng.

KÓSER

3 személyes háztartásom vezetéséhez megbízható nőt keresek. Lehet bejáró is. Reimtz, VI., Dessewffy-ut 7. sajtóztet.

Butorozott utcai szoba kiadó

Szöv. u. 28. III. 30.

Perzsaszőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-ut. 14 és Rákóczi-ut 24

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136—816

GYERMEKSZERETŐ perfekt főzőmindenest keresek

Bíró gyermekruha, IV., Kamermayer Károly-ut. tiz, 9—5-ig.

HÁZVEZETŐNŐK ELMENNE vidékre is, egyedülálló, 50-es uraszonny, magányoshoz. „Szorgalmas” jelíre a kiadóba.

BÁRMILYEN irodai állást keres, vagy gyakorlati reprezentatív megjelenésű urinó. „Perfekt” jelíre a kiadóba.

Divatos gombdizsek

(műtűrűkék) konfekciósoknak és kereskedőknek olcsó áron. BRAUN. Aggteleki-utca 4. Telefonhívó: 138-776. Ugyanott gombbútorítás divatos témdizsekkel.

Az „ORT” Országos Tovább- képző Társaság Tanmühelyei

A nagyszámú jelentkezésre való tekintettel október végén villany-szerelő, rádió és kerámia tanmühely munkája kezdődik. — Kérjük mindazokat, akiket ezen tanmühelyek érdeklik, jelentkezzenek mielőbb az „ORT” irodájában, VII., Erzsébet-utca 22. I. 1., délelőtt 9-2, vagy délután 5-7 óráig.

— Dénes Béla dr. előjáró közgyűlési beszédével kapcsolatban megállapítjuk, hogy a közgyűlésről szóló kommentátor utolsó mondata helyesen így hangzik: „Aki tehát a zárszámadások terén bármit *ily módon* — mint a röpirat — kifogásol, az a cionistákkal is szembenáll.”

— Halálozás. Nagy részvét mellett temették el pénteken délelőtt a rákoskiesztéri izi. temetőben a 64 éves korában, rövid betegség után elhunyt Zsoldos Géza hírlapíró, a Magyar Nemzet munkatársát. Zsoldos Géza a régi hírlapírói gárdának volt igen értékes és képzett tagja, aki főképpen a közgazdasági hírlapírásban fejletti ki évtizedeken át komoly tevékenységet. Temetésén egyházi részről dr. Teichmann Jakab rabbi bucsuztatta, majd sógora, dr. Schwarcz Benjamin pesti rabbi mondott könyvekg. megható gyászbeszédet, a Magyar Nemzet szerkesztősege, nevében pedig Kunzery Gyula országgyűlési képviselő méltatlan emelkedett hangú beszédében Zsoldos Géza újságírói és emberi érdemeit.

— Kinevezés. Dusinszky Jenő rákospalotai főrabbi, az izr. tábori lelkészi hivatal irodavezetőjévé alezredessé nevezték ki.

— A Szociálista-Cionisták (Ichud Mapaj) Partija október 27-iki összejövetelén (Fürst Sándor-u. 21/b. d. u. 6 óra) Scheiber Sándor, a Rabbiszeminárium tanára ad elő Zsidóság és katoli. elzmus címmel. Közreműködik Fehér-Lávan, a kolozsvári Opera hegedűművésze.

— Csabai Rott Margit kiállítása. A Művész Galéria termében látható Csabai Rott Margit festőművész gyűjteményes kiállítása. A művész, aki már régen nem állított ki, nagy fejlődésen ment keresztül és most már teljesen megállta önét. A festői kvalitásokon kívül, mélységes humanizmus árasztanak a színek és vonalak. Ez a mélységes humanizmus az üldözöttség keserves esztendőiben bontakozott ki a művészben, akinek a pokoli idők visszatükröző képei a maradandó kordokumentumok közé tartoznak.

Az 1944. év vértanúiról való megemlékezés időpontja Az Országos Iroda Beth Din-je közleménye:

Elhalálozás 1944. évben

Jahrzeit 1947-ben

1944	okt.	27.	(Cheswan 10.)	péntek	okt.	24.
1944	„	28.	(„ 11.)	szombat	„	25.
1944	„	29.	(„ 12.)	vasárnap	„	26.
1944	„	30.	(„ 13.)	hétfő	„	27.
1944	„	31.	(„ 14.)	kedd	„	28.
1944	nov.	1.	(„ 15.)	szerda	„	29.
1944	„	2.	(„ 16.)	csütörtök	„	30.

Akik csak azt tudják, hogy hozzátartozójuk 1944 október 18. és november 16. között halt meg, azok ez évben november 13-án (Cheswan hó utolsó napján) tartják az évfordulót.

— A Pesti Izr. Hitközség VII/B körzete ifjúsági csoportja az elmúlt szombaton tartotta első nyilvános összejövetelét. Ez alkalommal a szép számmal összegyűlt érdeklődők előtt bemutatták a „Ezerarcu hős” című filmet, majd utána érdekes vilá alakult ki a filmmel kapcsolatosan. Felvetődött a zsidó ellenállás problémája. A kérdéshez számos értékes hozzászólás hangzott el — Az ifjúsági csoport szombaton, október 25-én héber zenedélutánt rendez a központi helyiségében (VII., Erzsébet krt 26. I. emelet). A teljes belépődíjmentes összejövetelekre az érdeklődő ifjúságot ezután is szeretettel meghívják.

— Emlékműavatás. A Kunbegyesi Aut. Orsh. Izraelita Hitközség deportálásban és munkaszolgálatban elpusztult hitestvéreinek emlékére emlékünnepélyt rendez október 25-én feltüzenegető órákor. Az ünnepély keretében felavatják a temetőben felállított emlékművet. Az avatási szertartást dr. Weisz Miksa debreceni főrabbi és Slomovits Hermann kőbányai főkantor végzik.

A Moádon Ivri-ben

(Arany János-utca 20) e helyi előadást szombaton, október 25-én délután 3/4 órakor elvégzi ZVI WOLF tartja Z. M. Feuerbergről. Héberül beszédő vendégdíjat szívesen látunk.

Jövőben a Cypruson levő Internáltak postáját a következő- képen kell küldeni:

1. Internált neve;
 2. Táboriszám: (Camp. no)
 3. Cyprus;
 4. c/o A. I. G.
- C. I. D. Jerusalem, Palestine.

(Az így címzett levelek sokkal gyorsabban érkeznek meg az internáltakhoz, tekintettel arra, hogy a közvetlenül Cyprusba küldött leveleket előbb cenzúrázás végett Jeruzsálembe küldik.)

Háztartási cikkek, mosó, pipereszappan, gyertya, mécses legolcsóbb árban

KRITZLER PÁL festék és háztartási szaküzletében IV., Irinyi-u. 10.

Viszonteladónak árendedmény! Telefon: 888-122.

IRHABUNDA, NERCZ-PÉZSMA különlegességek a készítőnél.

WACHTEL szücs VII., Nagydíóta-u. 2. (Árkózi-utná) Átszabások
Szombaton zárva.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI. Somogyi Béla-út 3/c.

Borotválkozzon

avatódi „HARAB” avájai
villanyborotvával

Válási szempontból kifogás alól nem esik. Használata könnyű és kellemes. Kapható jobb drogériákban, kápos és elektromos szaktárolókban. Ha valahol még nem kapható, úgy forduljon a képviselőhöz: Kosztolai és Tan. Budapest, V., Sas-utca 11. Telefon: 180-429.

MAGANYOS FÉRFI, vidéki kereskedő keres megbízható, közér háztartáshoz és házvezetőnő, 50 éves korig. „Kereskedő” jellegre a kiadóba.

TÁRSBERLETERT egy-darabú urnak orsh. közér ellátást adok, Király-utca eleje környékén. „Három lehelő” jellegre a kiadóba.

KERESEK háztartáshoz 6-8 szobás, pénzárak alkalmas villát. Válaszokat Budapest, Károlyi-utca, 9. ház, 2. a/s kerek.

Davidovitsné házasságközvetítő újra működik, Erzsébet-körút 35., III. 12, délután 4.16L.

Komoly, minden infor- mációt kibíró

szedő maradt, vidéki kis városban jelenleg kereskedéssel és konfekcióval foglalkozik 47 éves férfi, egykoron városban, vagy Pest környékén, esetleg más szakmában üzletelt. Kb. 30.000 forintot áró rakomány és ingatlalom van. Hasznos anyagi körülmények között élő asszony, vagy leány válassza kérem a kiadóba „47” jellegre.

KÉT csinosnak mondott, 30-as fiatal uriaszony önálló üzlettel, keres hasonló egzisztenciával, jömegejelenésü uriembert 40-ig, házasság céljából. „Jóslatult” jellegre a kiadóba.

Csinos, házias

finomlelkű, egyedülmaradt 49 éves ügyvezető uriaszony, gyönyörű főhercegi háttérrel férjhezmenne

biztos egzisztenciájú urhoz, vidékre is. Teljes című levele válaszolok. „Édes otthonunk” jellegre a kiadóba, Sas-utca 12.

Egyedül maradt

34 éves, szombathelyi, magas, jó megjelenésű, különleges textilt. kereskedő

megnöstülne

hozományokkal letelepedés, önkéntesül rendőrszolgálat 28-ig. „Közös szimpátia” jellegre a kiadóba.

CSINOSNAK mondott, művelt, házias uriaszony, hozományokkal, butorral, esetleg lakással férjhezmenne kulturált, jömegejelenésü, egzisztenciával rendelkező urhoz, 40-48-ig. „Első kísérlet” jellegre a kiadóba.

DEPORTÁLT özvegye, vidéki városban festékküszlele van, férjhezmenne

50 körüli férjhez. „Benőszülés lehetséges 50” jelígre a kiadóba.

24 ÉVES, egészséges, jómegjelenésű, magányos fiatalember, 12 ezer forint tőkével, benősz. Képes lehetőséggel, ismeretséget keres. „Vidéki ur” jelígre a kiadóba.

SAJÁT üzlettel és lakással rendelkező gyermektelen uriaszony. 40—50 éves, komoly, intelligens ur ismeretséget keres házasság céljából. „Ötven” jelígre a kiadóba.

Unokahugomat,

akinek 14-je munkaszolgálatban eltűnt. 30 éves, intelligens, csinos nő, egy gyermek 2 1/2 éves fiacskája és saját lakása van, szeretném

férjhez adni

komoly, rendezett emberhez, akinek anyaszeretője van. Jelölés levelet „Unokahugomat” jelígre a kiadóba kérék.

EGYEDÜLÁLLÓ, vidéki, 50 éves kereskedő, csinos intelligens, jóléti, üzleti kedvelő asszony, vagy leány ismeretséget keres házasság céljából. „Alföldi városban” jelígre a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hírel

Atlétilai szakosztályunk folyó hó 26-án háziversenyt rendez mindkét nemű ifjúságnak 20 éves korig. A versenyek számai között szerepelnek futó és ugró számok, valamint súlylökés. Befejezési lehet központi tükörügynökség folyó hó 23-ig. A versenyek győztesei között értékes díjakat osztunk ki.

Rúplakda szakosztályunkba jelentkezéseket elfogadjunk.

Ping-pong szakosztályunk Arany János utca 24 szám alatt tart edzéseket naponta este 5 órakor. Jelentkezni lehet a központi tükörügynökség.

Football szakosztályunk szombán és pénteken délután 3 órakor tart edzéseket. Jelentkezéseket szívesen látunk.

Ökölvívó, birkózó és ill-jeu szakosztályunk minden kedden és csütörtökön este 6—8-ig tart edzéseket a Wesselenyi-utca 4 szám alatti tornateremben.

Úszó szakosztályunk tagjainak részére kedvezményes tréningjeleket juttat az uszodákba.

Tornaszakosztályunkba folyó hó 23-ig elfogadjunk jelentkezéseket.

Turista szakosztályunk tagjainak a MÁV, HÉV, METTÉR és MASZOLVET vonataira kedvezményes utazási lehetőségeket biztosít.

Jelentkezni és érdeklődni lehet központi tükörügynökségben: Budapest, Weller Sándor-utca 17. II. emelet, naponta 9—1-ig.

Schulz Jenő

cég

órák-ékszerész (óránjavítás)

VII., Wesselenyi-utca 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

VÉTEL: Tel.: 422-345. ELADÁS!

ZSIDÓ URIKURUK tegmegbizhatóbb házasságközvetítője
GOLDNE
VII. Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-340

25 éves

magas, barna, középiskolát végzett, eddig vidéken lakó kifogástalan önálló kereskedő meg. vagy

benőszülne

Minden erkölcsi és anyagi információt kábir. Részletes levelet „Teljesen egyedülmaradt” jelígre a kiadóba.

36 éves

egyedülmaradt, közép magas kereskedő

benőszülne

28—30 évesig „Csinos” jelígre a kiadóba.

Férjhezadnám

jómegjelenésű asszony-nővéremet

finomérzékű kereskedőhöz, üzemtulajdonoshoz, kit 25—30.000 forint forgótőkével támogathatnék. „Komoly 50” jelígre a kiadóba.

FÉRJHEZADNÁM 24 éves,

csinos leányomat, hozománytal, berendezett, szép lakással, jó állású vagy önálló fiatalemberhez, 35-ig. Jelíge: „Szombat-tartó 24” jelígre a kiadóba.

Ötvenezer forint készpénzzel, ingatlannal, gyönyörű otthonnal rendelkezem, kimondottan intelligens, jómódu uriember ismeretséget keresem házasság céljából, 45 évesig. Jelíge: „Optimista” a kiadóba.

Önálló keresettel bíró két nagy csinos uriaszony megismerkedne

házasság céljából

40—45 éves uriemberekkel. „Jó barátok” jelígre a kiadóba.

41 ÉVES, intelligens, csinos sógorom részére (musz özvegy), kinek jól bevezetett csempézett, gyönyörűen berendezett kőszobájában lakása van. keresek hozzáillő, agilis, korrekt

élettársat

Levelet: „Gyermekszület 3461” jelígre a kiadóba.

FIATAL, csinos asszony, elegáns, főbérleti lakással, szép jövedelemmel megismerkedne házasság céljából kereskedővel, vagy önálló iparossal, 45-ig. „Kérem üzletasszony” jelígre a kiadóba.

Egyedülálló, 48 éves, magas, barna, jómegjelenésű, korrekt, információképes, éreltségzett kereskedő

benőszülne

üzletbe, vagy üzembe, ahol közreműködő munkatársra szükség van. Kizárólag karcu, jómegjelenésű szívesen vágyó urral jöhet számításba, aki önkénteskedéssel rendelkezik és szeretne szintén valakihez tartozni, s akinek tartalmat adnék életébe. „Személy a fontos” jelígre a kiadóba.

Társaságban legbizalmasabb házasság

közvetítő, Doktorné

Király-utca 67. I. 3. Telefon: 421-930

46 éves magas, jómegjelenésű, vidéki ipari üzemtulajdonosa vagyok.

Benőszülnek

budapesti üzletbe, üzembe vagy vállalatba.

Körm 38 éves olyan hölgyek választ, kiknek 14 nővelük vagy üzemiük van és segítőik, esetleg tőkére van szükségük. Üzememből budapesti magánüzemként biztosítva van, tehát nem szándékolt alapnak tekintem működésemet. Válaszokat „Bátorzakalmak előnyben” jelígre a kiadóba kérék.

Egyedülálló musz özvegye

keresi

házasság céljából

hasonlóan, jószívuált férj ismeretséget, 40—50-ig. Levelet „Kedélyes” jelígre az Uj Élet kiadójába kérék.

Főtisztviselő és csinosnak mondott, jószívuált barátok

férjhezmenne

negyvenévi—ötvenévi, önkénteskedéssel rendelkező, jómegjelenésű intelligens hölgy. „Személyesen bővebben” jelígre a kiadóba.

SZENVEDÉLYMENTES, józan-életű, teljesen egyedülálló, 66 éves nyugdíjas özvegy, saját házában, berendezett lakással, feleséget keres, házias, független, jövedelemmel v. vagyonnal rendelkező urinő személyében. „Naplente” jelígre a kiadóba.

Csinosnak mondott musz. özvegy vagyok, kinek saját lakása, üzlete van, idő hiján ezután keresem egy 40—45 éves, hasonló, komoly uriember ismeretséget

házasság céljából

„Független” jelígre New York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9.

Élettársat keresek

magas, csinos gyermektelen urinő, 36—45-ig, aki szintén jó anyagi körülmények között van. „Ötthonra vágyom 50” jelígre a kiadóba.

Biztos egzisztenciájú, intelligens, csinosnak mondott, özvegy uriaszony, ingatlanokkal, berendezett lakással

férjhezmenés céljából

megismerkedne jópozícióú, 50—60 közötti, intelligens, finomlelkű uriemberrel. „Megértő élettárs 110” jelígre a kiadóba.

EGÉSZSÉGES, munkaképes, 55—65 év körüli, intelligens ltr, urat keresek férjül, hozzáillő koru.

tanítónői képesítésű

leány-nővérem számára.

Az illetőnek vállalatomnál megfelelő munkakört, nyugodt megélhetést biztosítok, s butorrol, lakásról gondoskodom. Levelet „Bizalommal” jelígre a kiadóba kérék.

A zsinagóga naptára

Október 23, csütörtök: Mán. chesván 9, péntek: 10, szombat: 11, vasárnap: 12, hétfő: 13, kedd: 14, szerda: 15 csütörtök: 16.

Szombaton, október 25-én heti szikra: Lech Lechó, hétfő: 16, szerda: 17—XII, 18.

Imáldok:

Ima- házak	Fén- tek	Szombat					Vasár- nap	
		este	reggel	d	d	este	reggel	este
Dohány	9/45	7/15	10/25	5/25			7/9/45	
Rumbach	1/35	7/10	4	5/25			7/9/45	
Bethlen	1/35	7/10	4	5/25			7/9/45	
Csáky	1/35	7/10	4	5/25			7/9/45	
Dózsa	1/35	7/10	4	5/25			7/9/45	
Nagyfuv.	1/35	8	1/45	5/25			7/9/45	
Páva	1/35	9	1/45	5/25			7/9/45	
Zugló	1/35	7/10	4	5/25			7/9/45	
Fiúarv.	9/45	7/10	5	5/25			7/9/45	
Leányarv.	9/45	7/10	5	5/25			7/9/45	

Péntek esti gyertyagyújtás:

4 óra 20 perckor.

BUDAISTENTISZTELETEK rendje.

Október 24. pénteken este 1/5 óra kor: október 25. szombaton d. 4 1/11 órakor: október 25. szombaton d. u. 1/5 órakor. A II., Toroczkó-utca 6/a sz. a. imaházban szombaton reggel 1/2 órakor (Törzsvásár napokon 7 1/2 órakor), hétköznap este 5 órakor. Istentisztelet helye. III., Kunfi Zsigmond-utca 49., XI., Bocskay-utca 37., II., Toroczkó-utca 6/a és péntek este 1/5 órakor. Péntek este 12 óra alatt.

Óbudai istentisztelet kezde a Lajos-utcai templomban péntek este 1/5, szombaton délelőtt 9 órakor.

FÉRJHEZMENNE szépkülsőjű, finomlelkű, házias, intelligens, 40 éves leány, biztos egzisztenciával bíró, 45—50 éves uriemberhez, 1—2 gyermek nem akadály. „Jószívű” jelígre a kiadóba.

Magánhirdetés!

Igen jó megjelenésű, szép és jómódu rokonom részére keresek gyáros, nagykereskedő, vagy hasonló jómódu férjet, 58—65-ig. „Részletes levelet kérék” jelígre a kiadóba.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-030

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZAGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODAJA

Feloldó szerkesztő és felelős kiadó

ROOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egész évre 48 Ft, fél évre 24 Ft, negyed évre 12 Ft. Takarékpénztári csekk számla száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műtőben a körforgóképeim. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal